დროება

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

№ 57 პარასკევი, 13 მარტი 1909 წ. № 57

გაზეთი «დროება» სურათებიანი დამატებით ერთის წლით ღირს 8 მან. 50 კაპ., ნახევარი წლით—5 მან. 10 კ., ერთის თვით—1 მან. გაზეთის გამოწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიცხვებში.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოჯერ სადამოს 4 საათამდე ღირს 3 მან.. ოთხი საათის შემდეგ მეტი ეღირება.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება «დროების» რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, სადამოთი 5-დან 8-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავ მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია ინახავს. ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა დილის 10 საათიდან საღამოს 3 საათამდე.

ადრესის გამოცვლა ტფილისიდან ტფილისს გარედ ღირს 1 მან., ხოლო სხვაგან 40 კაპ.

რედაქციის ადრესი: ტფილისი დიდი ვანქის ქ. N 12.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція газ. «ДРОЭБА».

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური.

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პეტერბურის სასულიერო სემინარიის მეექვსე კლასის მოსწავლენი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთა და მეგობართ, რომ კვირას, 15 მარტს, ჩვენის კარგის მეგობრის და დაუვიწყარ ამხანაგის

ნესტორ გრიგორის ძის ცომაიას

გარდაცვალების წლის თავზე, პეტერბურგის სემინარიის ეკლესიაში განსვენებულის სულის მოსახსენებლად გადახდილი იქნება წირვა და პანაშვიდი. (1—ფ.—1)

ეფემია ულენტის ასული ჭინჭარაძისა, ბებურ, ეგნატე, ილარიონ და გიორგი სიმონის ძენი ჭინჭარაძენი და ეკა წიქარიძისა ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას: პირველი—ძვირფას ქმრის და დანარჩენნი—საყვარელ მამის

სიმონ ივანეს ძის ჯინჭარაძისას.

გამოსვენება ცხედრისა საკუთარ სახლიდან (ცრკეთის საზოგადოება, სოფ. გაგამერე, გურია) 15 მარტს. დაკრძალვა წმ. გიორგის ეკლესიის სასაფლაოზე. (3—144—1)

წარმოდგენა № 6. **ქართული თეატრი** წარმოდგენა № 6

შაბათს, 14 მარტს, 1909 წ. ქართულ დრამ. საზოგ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

ოტელო

ტრაგედია 5 მოქმედებად შექსპირისა თარ. ივ. მაჩაბლისა.

მონაწილეობას იღებენ; ქ-ნნი მ. მდივანი, მ. ქილარჯიშვილი; ბ ნნი გ. ანიძე, გამყრელიძე, ვ. გუნია, ნ. გვარამე, ა იმედაშვილი, ი. იმედაშვილი-ხამშელი, გ. იმშნელი, ჩატარაძე, შ. საფაროვი, ვ. შალიკაშვილი.

ბილეთების ფასები ჩვეულებრივია. ✦ დასაწყისი სწორედ სალამოს 8 საათზე.

იაფ-ფასიანი წარმოდგენა დილით

კვირას, 15 მარტს 1909 წ. ქართულ დრამატ. საზოგ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება: **პირველად ახალი პიესა.**

ისმინე ისრაილ დრ. 3 მოქმედ. დიმოვისა თარ. შალიკაშვილისა.

„არივ-დარია“ ვოდევ. 1 მოქმედებად ვ. გუნიასი.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ტასო აბაშიძე, მ. მდივანი, ვ. ჩერქეზიშვილი, ნ. ვაზიშვილი; ბ-ნნი გ. ანიძე, ვ. გამყრელიძე, ვ. გუნია, ნ. გვარამე, ა. იმედაშვილი, იმედაშვილი-ხამშელი, გ. იმშნელი, შ. საფაროვი, ვ. ურუშაძე, ვ. შალიკაშვილი.

ბილეთების ფასები დაკლებულია. ✦ დასაწყისი სწორედ დილის 12 საათზე.

მზადდება წარმოსადგენად «თოვლი», „ჩერჩეტი“, „დღენი ჩვენი ცხოვრებისა“, „ტიკინი“.

რეჟისორი **ვ. შალიკაშვილი.** რეჟისორის თანაშემწე **ვ. ურუშაძე.**

ადმინისტრაცია დრამატ. საზოგადოებისა.

ცირკი ძმ. ნიკიტინებისა

პარასკევს, 13 მარტს, დიდი სადღესასწაულო წარმოდგენა სამ მოქმედებად. **ცირკი სულ ცოტა ხნით დარჩება ტფილისში.** დღევანდელ წარმოდგენის შემოსავალი გადაიდება კიევის და პეტერ. უნივერსიტეტების **ღარიბ ტფილისელ სტუდენტთა სასარგებლოდ.** მეათა შორის მესამე განყოფილებაში ესე $10^1/_2$ საათზე. ოთხი საინტერესო **ჭიდაობა;** ჭიდავებენ: 1. **მულდონი** და **იოგანსონი;** 2. **პიერარ ლე-კოლოსი** და **პოსპეში**-ლი; 3. **ბუჩიონი** და **მაისურაძე;** 4. **უსუფ-მაჰმედ-ოღლი** და **გოთლდი.** დაწვრილებით პროგრამებში.

დასაწყისი სალამოს 8 ნახევ. საათზე. მზადდება ლურიხის ბენეფისი.

14 მარტს **ბენეფისი მაისურაძისა;** კვირა დილით უკანასკნელი გამოსამშვიდობებელი წარმოდგენა.

(0--1) დირექტორი ცირკისა **აკიმ ალ. ნიკიტინი.**

ქართულ სიტყვა-კაზმულ მწერლობის საზოგადოების საბჭომ გადასწყვიტა გამოსცეს ახლო მომავალში

სალიტერატურო კრებული.

განზრახულ კრებულში დაიბეჭდება როგორც ბელეტრისტული თხზულებანი, ისე კრიტიკული წერილები და სტატიები ხელოვნების შესახებ. აუწყებს რა ამ გადაწყვეტილებას ქართველ მწერლებს, საბჭო სთხოვს მათ, წარმოადგინონ თავიანთი ნაწარმოებნი. (5—2)

ამით საყოველთაოდ იუწყება, რომ ერთად-ერთი წარმომადგენელი ყოვლად საუკეთესო უტყუარ

„პასხალიდის“

აბრეშუმის თესლისა

მთელი გურიისა და ბათუმის ოლქისა არის

ბეთე გაბრიელის ძე რუსიძე, რომლის კანტორა და თესლის უმთავრესი საწყობი იმყოფება ქ. ბათუმში, მარინსკი პროსპ., სახლი № 34, პოლიციის გვერდზე.

განყოფილება: მიხაილოვის ქუჩა, კანტორა „იმედი“.

წელს ეს თესლი, გასულ წლებთან შედარებით, **ბევრად იაფია,** ვინაიდან ფირმასთან არის შეკრული მრავალ-წლიური პირობა და დიდი „ზაკაზიც“. თესლის მყიდველებმა რაც ადრე შეიძინენ, იმდენად იაფად დაეთმობათ. (9—ჩხ—2)

გაიხსნა

ახალი სტამბა ამხ. „ცისკარი“

ველიამინოვის ქუჩა, ქალაქის ლომბარდის პირდაპირ.

სტამბა იღებს დასაბეჭდად: გაზეთებს, წიგნებს, აფიშებს და სხვა ყოველგვარ სასტამბო საქმეებს და ასრულებს

ჩქარა, სუფთად და იაფ ფასებში.

ყოველგვარი წერილები, ფასიანი ამანათები და ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგ ადრესით: Тифлисъ, Типографія „Ц[С]КАРИ“, Вельямин., 6, Бартлому Алексѣевичу Киладзе. (3—ვილ.—2)

ექიმი ი. ვაშაკიძე იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილით 7—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. აგჭალის ქუჩა, N 41, სასულიერო სასწავლებლის პირდაპირ. (უ)

ექიმი კბილისა **ალ. სოლოლაშვილი** იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 საათ. გოლოვინის პროსპ. N 12. სახლი მდივანისა. (უ)

ექიმი ვ. ლამბაშიძე გადავიდა გოლოვინის პრ. N 8. ზუბალაშვილის სახლში. იღებს საღამოობით 6—7 ს. კვირა დღის გარდა. (უ)

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—8 ს. ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. ყორღანოვის ქუჩა N 14. (უ)

„ტფილისის სობრანიე“

მამასახლისთა საბჭო აუწყებს წევრებს, რომ სამშაბათს, 17 მარტს, საღამოს 9 საათისთვის დანიშნულია

საზოგადო კრება.

განსახილველი საგნები:

1. დამტკიცება ხელშეკრულებისა რუსის საზოგადოების „შუკკერტ და ამხ“-სთან საზაფხულო სადგომის ელექტრონით განათების შესახებ; 2. ფულის გადადება საზაფხულო სადგომისთვის არმატურის შესაძენად; 3. ფულის გადადება საბაღე მებელის შესაძენად.

ანონსი: სადჯახო საღამო, 17 მარტის ნაცვლად, გადატანილ იქმნა ხუთშაბათს 19 მარტისთვის. (2—142—2)

ახლად გახსნილი

ტფილისის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვოგზლის ქ., № 8, ს. ენფიანჯიანცისა, ტელეფ. 695.

ე. გ. ფეოდოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი.

ვ. დ. ლამბაშიძე—ყოვ. დღე, კვირის გარდა, 12—1 ს. შინაგ. და ბავშ. ავად.

ბ. ა. პოპოვი—ყოვ. დღე, კვირის გარდა, 12—1 ს. ყელისა, ცხვირისა და ყურისა.

გ მ. მაკაროვი—სამშ. და პარასკ. 1—2 ს. შინაგ. და ბავშვ. ავადმ.

ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, $11^1/_2$—$12^1/_2$ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.

ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2 ს.

ი. გ. გომართელი—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 2—3 ს.

ვ. ს. მუსხელიშვილი—ყოვ. დღე, კვირის გარდა, 2—3 ს. თვალისა.

სალამოთი.

ა. გ. მირზოევი—ყოვ. დღე, კვირ. გარდა, 5—6 ს. შინაგ. და ბავშვ. ავად.

ნ. გ. ჭიჭინაძე—ყოვ. დღე, კვირ. გარდა, 6—7 ს. შინაგ. და ბავშვ. ავად.

მიკროსკოპიული, ქირურგიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ. (წლ.—ნ.—11)

გამგეობა ქუთ. გუბერ. მეაბრეშუმეთა პირველ ამხანაგობისა ამით აცნობებს წევრთ ამხანაგობისას, რომ **წლიური კრება** ამა ამხანაგობისა დანიშნულია ოთხშაბათს, 1 აპრილისთვის, დღისით, 1909 წ.

კრების მიერ გაესახილველი საგნები:

1- განხილვა და დამტკიცება 1908/9 წლის ანგარიშებისა 2. გათვალისწინება ამხანაგობის დღევანდელი და მომავალი მდგომარეობის; 3. არჩევა გამგეობის წევრის, თავმჯდომარის მაგიერისა; 4. არჩევნები სარევიზიო კომისიის წევრთა; 5. კრედიტის გახსნის შესახებ. 6. 1902 წლიდან ანგარიშების გასინჯვა და შესწორება.

უკეთუ ეს კრება არ შესდგა კანონიერ წევრთა, რიცხვის დაუსწრებლობით, იმ შემთხვევაში მეორე კრება მოხდება კვირას. 24 აპრილს, დილის ათ საათზედ ამხანაგობის სამმართველოში. სოფ. კუხში. ეს მეორე კრება კანონიერად ჩაითვლება, რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

გამგე-დირექტორი ამხან.:

(3—4—3) **კოლია ცაგარეიშვილი.**

ექიმები კბილისა ქუთაისში **ნ. ა. დემიდოვი** და **მ. ო. სუხარევსკი** იღებენ ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 8—2 ს. საღამოთი 4—7 ს. პლომბის გაკეთება, კბილის ჩასმა და პროტეზები. აბდროვის ქუჩა, სახლი N 14, დემიდოვისა. (0—586—117)

ექიმი მ. ნ. მელიქიშვილი იღებს ქირურგიულ და ქალების სნეულებათა ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—10 საათზე დილით და 4—6 საათზე საღამოთი. ბროსსეს ქუჩა, N 11. (75—30)

ექიმი ჯაფარიძე ქ. ქუთაისში შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ტფილისის ქუჩა, ს. თ. ნიჟარაძისა (6—78)

ექიმი კბილისა **ნ. რცხილაძე** იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. საღამოთი 5—7. ვერა, ოლგას ქუჩა N 25. (უ)

კაბინეტი ელექტრონის და რენტგენის სამკურნალოსი **მ. გედევანიშვილისა.** იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—საათ. ვერა ყორღანოვის ქუჩა, საკუთ. სახლი, N 20, ტელ. 791. (6. 116)

ექიმი ქუთაისში **ვ. წერეთელი** იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფთ. ტფილისის ქუჩა, სადაც კაზაკოვის ქუჩა იწყება, სამსონ აბდუშელიშვილის სახლში, დილით 9—12 ს. და საღამოთი 4—6 ს. (უ)

ტფილისი, 13 მარტი

ორ წელიწადზე მეტია, რაც ჩვენის მიმდინარე საქმეების პირველ რიგში მოექცა საკითხი წერა-კითხვის საზოგადოების განყოფილებათა დაარსების შესახებ. განყოფილებათა გახსნის საჭიროება საყოველთაოდ იქმნა აღიარებული თავიდანვე და პროვინციალურმა მოღვაწეებმაც ხალისიანად ჩასჭიდეს ამას ხელი. გაზეთები თითქმის ყოველ დღე იუწყებიან, ამა და ამ ადგილას ადგილობრივმა საზოგადოებამ დაადგინა, განყოფილების გახსნა და სათანადო შუამდგომლობა აღძრა წერა-კითხვის საზოგადოების მთავარ გამგეობის წინაშეო. ამისდა მიუხედავად გადის კვირა-კვირაზე, თვე-თვეზე და ადგილობრივ განყოფილებათა მოქმედება კი არსად არ იწყობა.

არავითარი საბუთი არა გვაქვს ამ დახანების ბრალი ჩვეულებრივს ქართულს გულგრილობას და ინდიფერენტიზმს დავაბრალოთ. პირიქით, ყველაფერი იმას ჰმოწმობს, რომ საქმეს მხნედ ეკიდებიან როგორც პროვინციალური მოღვაწეები, ისე ცენტრალურ გამგეობის წევრები. ჯერ-ჯერობით ერთად ერთი მიზეზი, რომელიც აფერხებს წერა-კითხვის საზოგადოების განყოფილებათა ამოქმედებას, ის უნდობლობაა, რომლითაც ადგილობრივი მთავრობა უმასპინძლდება ყოველს ქართულს საზოგადოებრივს თვითმოქმედებას. განყოფილებამ რომ მოქმედება დაიწყოს, ამისთვის მარტო საზოგადოების სურვილი არ კმარა, საჭიროა აგრეთვე ადმინისტრაციის სანქცია. აი, სწორედ ამ სანქციის უქონლობაა ის მიზეზი, რომელიც ელობება წინ ჩვენის ერთად ერთ კულტურულ საზოგადოების განვითარებას.

მართალია, ადგილობრივს მთავრობას პირდაპირ არ აუკრძალავს წერა-კითხვის საზოგადოების განყოფილებათა დაარსება, მაგრამ ჩვენის შეხედულებით ისევ პირდაპირი აკრძალვა სჯობია ისეთ პოლიტიკას, რომელიც არც „ჰოს“ ამბობს, არც „არას“, ხოლო ნამდვილად კი საქმეს აფერხებს. კავკასიაში რამდენისამე წლის წინად დაიწყეს მოქმედება სომეხთა საქველმოქმედო და კულტურულმა საზოგადოებებმა. ამ საზოგადოებებს ისეთივე მშვიდობიანური კულტურული მიზანი და დანიშნულება აქვთ, როგორც ჩვენს წერა-კითხვის საზოგადოებას. ამ საზოგადოებებს არავითარ დაბრკოლებას არ უჩენენ ადგილობრივ განყოფილებათა დაარსების საქმეში და სამართლიანადაც, ჩვენს საზოგადოებას კი...

ამ გამოურკვეველ მდგომარეობას, რაც შეიძლება, მალე უნდა მოეღოს ბოლო. „წერა-კითხვის გამავრცელებული საზოგადოება“ ყოველგვარ პოლიტიკურ მიზნების გარეშე სდგას. ამ საზოგადოების ყოველი წევრი ცდილობს არც ერთი ისეთი ნაბიჯი არ გადასდგას საზოგადოების სახელით, რომელსაც შეუძლიან რაიმე ეჭვი დაჰბადოს იმის წმინდა კულტურულ ხასიათის შესახებ. ეს საზოგადოება თითქმის 30 წელიწადი არსებობს და არც ერთხელ არავისთვის არავითარი საბუთი არ მიუცია ეჭვების მისატანად იმის მოქმედების სრულს კანონიერებაზე. ასეთ პირობებში ჩვენ გვგონია, საზოგადოების გამგეობას სრული უფლება აქვს მოითხოვოს, რომ ადმინისტრაციამ გამოიყვანოს იგი ეხლანდელ გამოურკვეველ მდგომარეობიდან. თუ ადმინისტრაციას შეუძლებლად მიაჩნია შეურიგდეს წერა-კითხვის საზოგადოების ადგილობრივ განყოფილებათა დაარსებას, დეე ყველამ ნათლად ვიცოდეთ ეს, რომ ტყუილ-უბრალოდ აღარ ვიზრუნოთ ამ საქმეზე, თუ არა და—გვეცნობოს, რომ საზოგადოების წესდების ფარგალში მოქმედებას არავითარი დაბრკოლება არ უდგას წინ ადმინისტრაციის მხრივ.

ვინც კი ქართულ ცხოვრების პირობებს იცნობს, იმათ მშვენივრად ესმით, რომ ისე არაფერი არა სჭირია ჩვენს დროში ჩვენს ხალხს, როგორც თვით-მოქმედების სკოლა. ასეთ სკოლის ფუნქციებს ასრულებს ზოგგან ადგილობრივი თვითმმართველობა, ზოგგან ერობა, ზოგგან საეკკლესიო თვითმართველობა, ზოგგან ლეგალური პოლიტიკური კლუბები და პარტიები და სხვა. ჩვენ, ქართველებს, არაფერი ეს არ გვგვაჩნია; საზოგადოებრივ თვით-მოქმედების სკოლა ჩვენ არა გვაქვს. წერა-კითხვის საზოგადოება თავის განყოფილებებით მთლად თუ არა, ცოტათი მაინც შეავსებდა ამ ნაკლს და იქნება თანდათან ჩვენშიც შემუშავებულიყო პრაქტიკულ საზოგადო მოღვაწის ტიპი, ურომლისოდაც არც ერთი საქმე არ შეიძლება განვითარების გზაზე დადგეს. თუ გამოირკვეოდა, რომ წერა-კითხვის საზოგადოების ადგილობრივ განყოფილებათა გახსნას ამაოდ მოელიან პროვინციალური მოღვაწენი, ისინი სხვა რამ ფორმას მოსძებნიდნენ უკანასკნელ დროს რაოდენადმე გაღვიძებულ თვითმოქმედების სურვილის დასაკმაყოფილებლად—და ეს გაცილებით უმჯობესი იქნებოდა, ვიდრე ეხლანდელი გამოურკვეველი მდგომარეობა, რომელიც აიძულებს მათ გულხელ დაკრეფილებმა იცადონ, როდის მიიღებენ ნებართვას მოქმედების დასაწყებად.

ექიმი კ. თ. ტყეშელაშვილი ქუთაისში იღებს შინაგან და სპეციალურად ვენერიულ სნეულებით ავადმყოფებს (სიფილისი, სუსუნატი, სამარდე მილის, ბუშტის და თირკმელების სატკივარი), ტფილისის ქ., ფირალოვის სახლი (ქარხანა). (120—ფ.—78)

ექიმი ვ. ს. მუსხელიშვილი იღებს თვალებით ავადმყოფებს ყოველდღე დილით 9-დან 11-მდე. კიროჩნი, N 9. (უ)

ხონის საურთიერთო კრედიტის საზოგადოების

წლიური კრება დანიშნულია კვირას, 22 ამა მარტს, დილის 11 საათისთვის ხონის ვაჟთა პროგიმნაზიის შენობაში.

განსახილველი საგნები:

1. განხილვა 1908 წლის ანგარიშისა.
2. არჩევანი საბჭოს სამის წევრისა, გამგეობის ერთის და სარევიზიო კომისიის სამის წევრისა, მათის კანდიდატებით, ნაცვლად ვადა გასულთა.
3. დამტკიცება 1909 წლის ხარჯთაღრიცხვისა. (3—ნ.—3)

ავჭალის აუდიტორიაში

ხვალ, 14 მარტს, სახალხო უნივერსიტეტთან არსებულ ქართულ სათეატრო სექციის მიერ წარმოდგენილი იქნება

ავი სენი,

პიესა 3 მოქმედ. ბრიეხი, თარგ. ნინო ყიფიანისა.

მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი: ბარათაშვილი, საგინაშვილი, თამარაშვილი, გოგოლაშვილი; ბ-ნნი: ჯაბაური, ლეხურელი, ინაშვილი, ანაშვილი და სხვანი. დასაწყისი სალამოს 7 ნახევ. საათ. ბილეთები გაიყიდება პარასკევს სალამოს 5 ნახევ.-დან 7 ნახ. საათამდე. (2—უ.—1)

გამოვიდა ახალი რუსული წიგნი

„კავკასიის შეკითხვა სახელმწიფო სათათბიროში“

წიგნში მოთავსებული ყველა ორატორის სიტყვა სტენოგრაფიულ ანგარიშიდან. წიგნი შეიცავს 40 გვერდს და ღირს 80 კ.

იყიდება ტფილისის წიგნის მაღაზიებში. საწყობი ხიდიჭაბელის წიგნის მაღაზიაში (გოლოვ. პრ.). (1—უ.—1)

იყიდება იაფად

სამოსახლო მიწა საბურთალოზე

50 ოთხკუთხი საჟენი. უკვე ნოტარიუსში არის დაიტკიცებული. მდებარეობს ფარსადანოვების მამულში ყაზარმების მახლობლად. ფასის გაგება შეიძლება რეუტოვის ქ., № 20. სანდრო როსტომაშვილთან. (3—3)

ქუთაისის სასოფლო სამეურნეო ამხ.

„კოლხიდაში“

იყიდება პარიზიდან გამოწერილი **იონჯა** (провансальская люцерны) **შემოწმებული აბრეშუმის გრენი** საიმედო ფირმებისა „პასხალიდი“ და სხვა ხეხილის ნერგები და სხვა. საჭირო ცნობები და პრეის-კურანტების მიღება შეიძლება გამგე **გ. მ. ჩივაძისაგან.** (20—6—4)

დეპეშები

(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

13 მარტი

ბალკანეთი.

ვენა. „ნეიე-ფრეიე-პრესეში“ დაბეჭდილია სერბიის გარეშე საქმეთა მინისტრის მილოვანოვიჩის ნალაპარაკევი. მილოვანოვიჩს უთქვამს: სერბია სავსებით დამორჩილდება ევროპის განაჩენს, მაგრამ ეს იმას არა ნიშნავს, რომ სერბია საუკუნოდ ამ განაჩენით იხელმძღვანელებს. სერბიის შეიარაღება თავის დაცვამ გამოიწვია. სერბია იმ წამსვე იარაღს დაჰყრის თუ ევროპა აღუთქვამს, რომ თავს არავინ დაესხმება. სერბიის პრესა თავისუფალია, ამიტომ სერბიის მთავრობა ვერ დააკმაყოფილებს ავსტრიის მოთხოვნას, რომ პრესამ კილო შეიცვალოს. მთავრობას კიდეც რომ შეეძლოს პრესაზე გავლენა იქონიოს, იგი არ იზამს იმას, რადგან ეს სახიფათო იქნება: როგორ შეიძლება ბავშვსა სცემოთ და თან მოსთხოვოთ არ იტიროო.

ბერლინი. „ბერლინერ-ცაიტ.“-ს პრაგიდან ატყობინებენ: სადგურზე მეთერთმეტე ქვეითა პოლკის ერთმა ნაწილმა უარი განაცხადა, ვაგონებში არ ჩავსხდებითო. ზოგ სალდათებს იარაღი აჰყარეს და ძალით ჩასხეს ვაგონებში. ერთ აფიცერს სალდათები დაემუქრნენ, პირველი გასროლილი ტყვია შენ მოგხვდებაო.

სტამბოლი. ოფიციალურად აცხადებენ: ტყუილიათ გაზეთებში დაბეჭდილი ცნობა, ვითომ ბოლგარიისა და ოსმალეთის მოსაზღვრე ჯარს შეტაკება მოსვლოდეთ. როგორც ერთისა, ისე მეორე მხრიდან რამდენჯერმე გაისროლეს თოფი, რაიც საზღვარზე გადასულმა კონტრაბანდისტმა გამოიწვიაო.

ცეტინიე. ოფიციალური ორგანო „გლას ჩერნაგორცა“ პასუხს აძლევს „ნეიე ფრეიე-პრესსეს“, რომელიც სწერდა, რომ სერბიის მომხრე არავინ ჰყავსო. „გლას-ჩერნაგორცი“ სწერს, რომ ჩერნოგორია სერბიის გვერდით უდგას და იმასთან ერთად თავგამოდებით დაიცავს სერბიის ინტერესებს ბოსნია-ჰერცოგოვინაშიო.

ვენა. დღეს ყველანი შეშფოთებულნი არიან. ვენისა და ბუდაპეშტის ბირჟებზე ქაღალდების ფასები ძალზე დაეცა, ისე როგორც არასოდეს არ დაცემულა. სალამოს გაზეთები საქმის ვითარებას ძალიან საშიშოდა სცნობენ. ფრთხილი გაზეთი „ვინ-ტაგებლატი“ სწერს: ცა ღრუბლებით შეიბურა. თანდათან უფრო ნაკლები იმედია ავსტრია სერბიის დავის მშვიდობიანად გათავებისა. უკვე აშკარაა, რომ სახელმწიფოების შუამავლობამ ნაყოფად ჩაიარა. ინგლისის ელჩმა გადასცა ავსტრიას ინგლისის წინადადება, რომლის მიღებაც ავსტრიის

მთავრობის აზრით შეუძლებელია. ავსტრიამ გააცნო ინგლისს თავისი მოთხოვნილებანი სერბიის საკითხში. ინგლისისაგან ამისი პასუხიც მოვიდა. ამ პასუხიდანა სჩანს, რომ უშედეგოდ ჩაიარა მოლაპარაკებამ.

როგორც „ნეიე-ფრეიე-პრესსე“ ბუდაპეშტიდან ატყობინებენ, ავსტრიის ელჩს ფორგაჩს ხუთშაბათს უკანასკნელი გადაჭრილი წინადადება უნდა წარედგინა სერბიის მთავრობისათვის. ეხლა, რადგან ავსტრიამ პასუხი უნდა გასცეს სერბიის ახალ წინადადებას, ორი-სამი დღით გადაიდო ავსტრიის წინადადების წარდგენა.

ვენა. ბუდაპეშტში პესიმისტიურ გუნებაზე არიან. „ვინ.-ტაგებლატს“ დეპეშით ატყობინებენ იქიდან: დღეს მინისტრთა საბჭოს სხდომა მოხდა. ამ სხდომის შემდეგ საპარლამენტო წრეებში ყველა დაბეჯითებით ამბობდა, რომ ომი აუცილებელიაო. სახელმწიფოების შუამავლობა უნაყოფო გამოდგაო.

გაზეთ „აპოლ-გარ“-ის სიტყვით, ჰუნგრეთის მინისტრ-პრეზიდენტს ვეკერლეს უთქვამს: სტრატეგიულის მოსაზრებით უმჯობესია ომი ეხლავე დავიწყოთო.

გაზეთი „პესტი-ნაპლო“ სწერს: ავსტრიის პოლიტიკოსები დარწმუნდნენ, რომ საჭიროა სერბიას ბოლო მოეღოს. იმათის აზრით, ეხლა საუკეთესო და მოხერხებული მომენტია ამისთვის.

ვენის ბირჟა ბოლოს ცოტა წელში გასწორდა. ამისი მიზეზი სერბიიდან მოსული ახალი ცნობები იყო. სერბიის მინისტრ-პრეზიდენტს ნოვაკოვიჩს სიტყვა უთქვამს—სერბია მშვიდობიანობას ეტრფის და მზად არის მობილიზაცია შეაჩეროსო.

ვენა. ჰუნგრეთის ქალთა კავშირებმა, რიცხვით სამოცდა ათმა, შემდეგი დეპეშა გაუგზავნეს ავსტრიის იმპერატორს ფრანც-იოსებს: „დიდის პატივითა და მოწიწებით მოგმართავთ თხოვნით ჩვენ, ჰუნგრელი დედები, ცოლები და დები, თქვენის უდიდებულესობის მოწყალე და მამობრივ მზრუნველ გულს, დასთანხმდით და ავსტრო-ჰუნგრეთსა და სერბიის შორის ჩამოვარდნილ დავის გადაწყვეტა ჰაგის სამედიატორო სასამართლოს გადაეცით“.

ვენა. „კორესპ.-ბიუროს“ ზაგრებიდან ატყობინებენ: სათადარიგო ჯარის გაგზავნის დროს მოხდა ანტი-სერბიული დემონსტრაციები. აუარებელმა ხალხმა გააცილა ჯარი სადგურამდე. ყვიროდნენ: „გაუმარჯოს ჯარს“! „გაუმარჯოს ფრანც-იოსებს!“ „ძირს სერბია!“ „ძირს სერბიის მეფე პეტრე“.

სპარსეთი

თეირანი. მცხოვრებლებს არ სჯერათ, რომ მთავრობას გულრწფელად უნდოდეს სპარსეთის დამშვიდება. ამის მიზეზი ის არის, რომ სპარსეთის დამამშვიდებლად განძრახულ საბჭოში სულ რეაქციონერები დანიშნეს. დეპუტატებმა, რომელთაც ოსმალეთის საელჩოს შეაფარეს თავი, უარი განაცხადეს საბჭოში მისვლაზე. შაჰის მთავრობამ პროტესტი განუცხადა ოსმალეთის ელჩს, საელჩოში თავშესაფართა მეთაური სადრულ-ულმი მომთაბარე ტომებს მოწოდებებს უგზავნის, თეირანზე გაილაშქრეთო. რეშტის ენჯუმენმა ყველა სახელმწიფოს მისიას დაუგზავნა პროტესტი რუსეთის მთავრობის წინააღმდეგ, რომელმაც ენზელში კაზაკები ჩაიყვანა.

ოსმალეთი

ვენა. „კორესპონდენტ ბიუროს“ სალონიკიდან სწერენ: ლიბრის მახლობლად ოსმალეთის ჯარსა და ალბანელთა მეთაურს აზის-ჩაკს შორის შეტაკება მოხდა. დაიჭრა ერთი პორუჩიკი და 11 სალდათი, მოჰკლეს 4. ბრძოლა ჯერაც არ გათავებულა.

საზღვარ-გარედ.

ლონდონი. „დეილი-მაილს“ შეკლტონის ექსპედიციის შესახებ ატყობინებენ: შეკლტონმა 26 დღე მარხილებით იარა და ბოლოს მიაღწია იმ ადგილს, რომელიც ყველაზე სამხრეთით მდებარეობს. ეს ადგილი თოვლით დაფარულ, ხელის გულივით გაშლილ ვაკეს წარმოადგენს. მდებარეობს იგი 9000 ფუტის სიმაღლეზე. ექსპედიციის მეორე ნაწილმა მიაღწია სამხრეთის მაგნიტის პოლიუსამდე. ექსპედიციამ გეოლოგიაში ბევრი რამ ახალი აღმოაჩინა. ნახა ქვა-ნახშირის მადნებიც. ექსპედიციის წევრნი დაბრუნდნენ.

„დეილ-მეილ“-შივე დაბეჭდილია თითონ შეკლტონის დეპეშა. დეპეშაში ნათქვამია: ექსპედიციის ერთი ნაწილი ავიდა დიდ ვულკანზე ერებუსზე. ამ ვულკანის კრატერი სიგანით სამ ვერს ნახევარია, სიღრმე [illegible] ფუტზე მეტი. ვულკანიდან საშინელი ძალით ამოდის წყლის ორთქლი და გაზები და ზევით სამას საჟენის სიმაღლეზე ისვრის. ექსპედიცია გაყინულ ზღვით წავიდა სამხრეთისკენ 400 მილის მანძილზე. 26 ოქტომბერს როიალის კონცხს გასცდნენ და დიდის განსაცდელით განაგრძეს გზა. პატარა მანჯურულ ცხენებს თოვლის ძლიერმა ბრჭყვინვამ თვალი მოსჭრათ და დაბრმავდნენ. ბევრი მათგანი დახოცეს. აქა-იქ თოვლით გადაფარებული უფსკრულები ჰხვდებოდა ექსპედიციას. როდესაც პოლიუსს მიუახლოვდნენ და სამი გრადუსი და რჩებოდა, ექსპედიცია იძულებული გახდა ყოველ დღიური ულუფა შეემცირებინა. თითო კაცს 20 უნციის საჭმელი ეძლეოდა უკან დაბრუნებისას ექსპედიის წევრნი იკვებებოდნენ ცხენის ხორცით. 14 ნოემბერს ორი წევრი ბანაკში დარჩა, შეკლტონმა-კი დაიწყო გემის „ნიმროდის“ ძებნა და გელიოგრაფის შემწეობით იპოვნა კიდეც. შეკლტონის აზრით, სამხრეთის პოლიუსი ვაკეზე მდებარეობს, ოკეანესთან შედარებით 10,000 ფუტის სიმაღლეზე.

ლონდონი. „ტაიმს“ პეკინიდან ატყობინებენ, გარეშე საქმეთა სამინისტრომ შეატყობინა იაპონიის ელჩს, რომ რადგან მოლაპარაკებით ვერ შევთანხმდებით მანჯურიის საკითხში, მისი გადაწყვეტა ჰაგის კონფერენციას მივანდოთო. იაპონიის ელჩი სცდილობს, როგორმე დაიყოლიოს ჩინეთი, რომ ეს განცხადება უკან წაიღოს.

რუსეთი

მოსკოვი. მაზრაში ცხენის ქურდები ღამე თავს დაეცნენ ბოქაულს და მოჰკლეს იგი. ბოქაული მოსკოვიდან სოფელ იზმაილოვოში ბრუნდებოდა. მეეტლე დაიჭრა. ეჭვით დააპატიმრეს ოთხი კაცი.

ირკუტსკი. აღმოაჩინეს ს.-რევოლიუციონერთა სამხედრო ორგანიზაციის საიდუმლო სტამბა. დააპატიმრეს ერთი კაცი.

ვოლოგდა. მოსკოვის სამოსამართლო პალატამ გაარჩია საქმე სოც-რევოლიუციონერთა პარტიის ვოლოგდის კომიტეტის სტამბისა. მიუსაჯეს: ერთს სამუდამო გადასახლება, ერთს-ერთი წლით და ერთსაც ორი წლით ციხე. სამი გაამართლეს.

პავლოგრადსკი. წყალდიდობისაგან დაზარალებულნი მოთავსეს სიდუხჭირის სამზრუნველოს აუდიტორიაში. ქალაქი უფასოდ ურიგებს დაზარალებულთ გამომცხვარ პურს. შემოწირულების რაოდენობა 12000 მანეთს უდრის. კავკასიის ნამესტნიკმა შემოსწირა ათასი მანეთი და ხე-ტყე 5000 მან.

კალიში. მდინარე პროსნა სანაპიროდ ადიდდა. ქალაქის მიდამოები წყლითაა მოცული. წყალი თანდათან მატულობს.

რიგა. ლიფლიანდიის თავად-აზნაურთა და ერობათა ლანდტაგი დაიხურა. ადგილობრივ მცხოვრებთათვის არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა კომისიის იმ წინადადებას, რომელიც შეეხებოდა დაარსებას ლიუტერანთა ორნაირ სამრევლოებისა, ცალკე-გერმანისთვის ცალკე ლატიშებისთვის. ეს წინადადება უარყოფილ იქმნა.

იურიევში გასჩხრიკეს უნივერსიტეტის სტუდენტები. აღმოაჩინეს დიდძალი არალეგალური ლიტერატურა. დააპატიმრეს რამდენიმე კაცი.

ვარშავა. ლიპოვის ქუჩაზე, როდესაც მუშების ქირას არიგებდნენ, შეიარაღებული კაცი შეიჭრა წყლის გასაყვანი მილების სამუშაო კანტორაში და გაიტაცა 450 მანეთი.

სამარა. აღმოაჩინეს „სკობცების“ ორგანიზაცია. გაჩხრეკის დროს ნახეს ლიტერატურა და სექტის სხვა და სხვა ნივთები. სექტის მოძღვარი, ოპერაციების მკეთებელი დააპატიმრეს.

პეტერბურგი. სამხედრო მინისტრი გენერალი რედიგერი თანამდებობიდან გადადგა, იმის ადგილზე სამხედრო მინისტრად დაინიშნა მთავარ სამხედრო შტაბის უფროსი გენერალი სუხომლინოვი.

პეტერბურგი. სახალხო განათლების სამინისტრომ განმარტა, რომ იმ ექსტერნებს, რომელნიც საშუალო სასწავლებლის ამა თუ იმ კლასის გათავებაზე ეგზამენის დაჭერის დროს ჩაიჭრებიან, მაშინვე ხელმეორედ ეგზამენის დაჭერის ნება აღარა აქვთო.

ავსტრია და სერბია

კარლ კაუტსკისა

(ეს სტატია მოთავსებულია „Die Noue Zeit“-ის უკანასკნელ ნომერში)

რამდენიმე კვირაა ევროპა საქვეყნო ომის განსაცდელის წინაშე სდგას. ხან თითქოს ილევიძებს იმედი დაძლევისა, ხან კი ისევ ხელახლა ამოყოფს იგი თავს წინანდელზე მეტის საშინელებით.

რამდენადაც საზარელია პერსპექტივა მთელ ევროპიულ ცივილიზაციის დანგრევისა დიდის ხნობით, იმდენადვე სასაცილოა პირველის შეხედვით მიზეზი ამ აუტანელ მდგომარეობისა: აღფრთოვანება პაწია სახელმწიფოსი 3 მილიონ მცხოვრებით, რომელიც მოთხოვნებს უდგენს მეზობელ დიდს სახელმწიფოს, იმ სახელმწიფოს, რომელსაც თავის 50 მილიონ მცხოვრებით ადვილად შეუძლიან გასრისოს პირველი. და თვით ეს აღფრთოვანებაც ორიოდე ისეთ გადარეულ რაინდის საქმესა ჰგავს, როგორნიც ოპერეტტის სამასხრო კრონპრინცები არიან.

კაცს ეგონება, თითქოს ქვეყნის ბედ-იღბალი ისეთ უწიფურ ბალღების ქეიფზე იყოს დამოკიდებული, რომელნიც ჩვენ იდიოტებად გვეჩვენებიან. მაგრამ სამოქალაქო საზოგადოება არც ასე უკულმართია; სერბები კი არც ისე ურცხვი და სულელები არიან, როგორც ეს იმ პოლიტიკოსებს ჰგონიათ, რომელნიც თავიანთ ცოდნას ბალკანეთის ხალხთა შესახებ იუმორისტულ ჟურნალ „Simpleicissimus“-იდან იძენენ. სერბებს სრულიად საკმაო საფუძველი აქვთ თავიანთ ეხლანდელ ქცევაყოფისთვის.

შესაძლებელია ვიფიქროთ, რომ სერბიის ყოფა-ქცევა იმ ნაციონალურ სულის ნაყოფი იყოს, რომელიც განვითარების განსაზღვრულს საფეხურზე იჩენს ხოლმე თავს და რომელსაც სერბიაში არსებობის ისეთივე უფლება აქვს, როგორიც გერმანეთში, იტალეთში ან პოლონეთში, სადაც იგი გასულს საუკუნეში მთელს განათლებულ ქვეყანას აღფრთოვანებდა, როგორც რევოლიუციონური ფაქტორი. ეს ნაციონალური სული და მისწრაფება — შეერთება სერბებისა ერთს მთლიან დიდს სერბიაში— უეჭველია განსაზღვრულს როლს თამაშობს ეხლანდელს მდგომარეობაში. მაგრამ იგი ვერ აგვიხსნის, რადა სთვლის სწორედ ეხლა სერბია საჭიროდ, უკიდურესობამდე გამბედავი იყოს და გაცილებით უფრო ძლიერი მეზობელი გაიღიზიანოს. ვერ აგვიხსნის აგრეთვე იმასაც, რათ აიტანა ომის სურვილმა, როგორც სჩანს, მთელი ერი.

განვითარების იმ საფეხურზე, რომელზედაც ეხლა სერბია იმყოფება, ნაციონალურ ბრძოლის მატარებელნი თითქმის მხოლოდ ინტელიგენტური წრეები არიან. შეიძლება ამ [illegible]ბს მივუმატოთ ვაჭრები, და სახელმწიფოს ზრდით დაინტერესებული დინასტია, მაგრამ არა გლეხობა, რომელიც სერბიაში მცხოვრებთა 9[illegible] პროცენტს შეადგენს. ცხადია, გან[illegible] საკუთრებული რამ გარემოებანი უნდა მოქმედებდნენ, რომელნი[illegible] გლეხების მიერ დიდ სერბიის იდე[illegible] ის შეთვისებას უწყობენ ხელს. [illegible] გარემოებებს სერბიის გეოგრაფი[illegible]ლი მდგომარეობა და ეკონომიუ[illegible] განვითარება იძლევა.

თუმცა სერბია სოფლის მეურნ[illegible]ობის ქვეყანაა და თითქმის არა[illegible]თარი მრეწველობა არა აქვს, მა[illegible]რამ იგი კაპიტალიზმისაგან ხელშ[illegible]უხებელი მაინც არ არის დარჩენი[illegible]ლი. ნატურალური მეურნეობა თან და თან უფრო ძლიერ ეცემა; გლეხ[illegible] ფული და, მაშასადამე, ბაზარი ს[illegible]რია და რადგან თვით ამ ქვეყანაში ქალაქისა და ინდუსტრიის მცხოვ[illegible]რები იმდენი არ არის, რომ გლეხ[illegible]სთვის საკმაო იყოს თავის ნაწარმო[illegible]ების გასასაღებლად, ამიტომ იმა[illegible] უკიდურესად ესაჭიროება უცხო[illegible]თის ბაზარი. სერბიისთვის სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხია მსუბუქი [illegible] უზრუნველმყოფი ექსპორტი სასოფ[illegible]ლო მეურნეობის ნაწარმოებთა.

ამ ექსპორტის საქმე კი მთლა[illegible] ავსტრიის ხელშია: ავსტრია სწორე[illegible] იმ საზღვრებზეა სერბიის მომიჯნავე, სადაც სერბიას უმახლობელესი [illegible] საუკეთესი გზები უძევს. სერბ[illegible] ექსპორტის 80 პროცენტამდე ავსტრიაში მიდის და ან ავსტრიაზ[illegible] ეს არის გზა სერბიის აგრარულ პროდუქტებისთვის, ხილისთვის, [illegible]რისთვის, ფრინველებისთვის და გა[illegible]საკუთრებით ღორისთვის.

ამ რიგად, სერბიის ეკონომიურ[illegible] არსებობა ეხლა მთლად ავსტრ[illegible]ზე დამოკიდებული. ავსტრიის სავაჭრო პოლიტიკა რომ სერბიის კეთილისმყოფელი იყოს, ჰაბსბურგების მონარქიისთვის სერბია ერთგული ვასალი იქნებოდა. მაგრამ რაც უფრო მეტს ეცდება ეს პოლიტიკა, სერბიას ექსპორტი გაუძნელოს, მი[illegible] უფრო განავითარებს იგი სერბიის მცხოვრებლებში ავსტრიისადმი სი[illegible]ძულვილს და მით უფრო პოპულა[illegible]რულად გახდის დიდ სერბიის იდე[illegible] ე. ი. სერბიაში ჰერცოგოვინა, ბო[illegible]

ფელეტონი

რუსთა შორის

რუსეთის საქმე და მენშიკოვის საიქიო.—რუსის ხალხის მოთმინება და ინოროდცების გათამამება.—დასაბუთებაც ასეთი უნდა.—დარბაისელი გიმნაზტიკის მასწავლებელი.—„მკვდარი სულები“ მეოცე საუკუნეში.—არყის ქარხნის პატრონთა ლექსები.—„ჭეშმარიტ რუსთა» ქეიფი.—ბოდიში საინტენდანტოს მოხელეთა წინაშე.

ვილაცამ მისაყვედურა, შე დალოცვილო, განა რუსეთში კარგი არაფერია, რომ სულ ცუდ ამბებზე არა სწერო. იქ სადაც მარკოვები და პურიშკევიჩები განაგებენ ქვეყნის სვე-ბედს, ცუდის მეტი სხვა რა გაიჭაჭანებს, მაგრამ საბედნიეროდ, რუსეთშიაც ხდება შედარებით კარგი რამ, მაგრამ, ხომ მოგეხსენებათ, იქ სადაც მუდამ ცუდი ამბებია, ორიოდე კარგი აღარა სჩანს და კიდეც რომ გამოჩნდეს, შემდეგი არა აქვს, უქმად ჩაივლის ხოლმე. გაზაფხულზე, ამღვრეულ მდინარეში რომ ერთი მუჭა, თუნდა ერთი ტომარა შაბი ჩაჰყაროთ, მდინარეს მაინც ვერ დასწმენდავთ, ჩვენც რომ ერთი-ორი კარგი მოვლენა აღვნიშნოთ, ამით, რა თქმა უნდა, არაფერი გამოვა. ამიტომ, ნურას უკაცრაოდ, მკითხველო, თუ სასიამოვნო რამე ვერც ესლა მოგახსენო.

მე რაღა მესაყვედურება, როცა თითონ მენშიკოვსაც-კი ისე მოსწყენია რუსეთის საქმე, რომ საიქიოზე დაუწყვია ფიქრი და უკვე შესდგომია საიმქვეყნიო გასართობის ძებნას. „იმ ქვეყანაში, სამოთხეში, სწერს მენშიკოვი, მე კიდევ როგორმე შემიძლიან თავი უკალმოდ წარმოვიდგინო, მაგრამ უჭადრაკოდ-კი მეტად მოწყენილი ვიქნებიო“. მოვახსენებთ პატივცემულ პუბლიცისტს, რომ სამოთხეში შეიძლება არა რუსებიც მოჰყვნენ, რაიც, რა თქმა უნდა, გასაკვირველი არ არის, რადგან ბევრი არა რუსიც მართლმადიდებელი ქრისტიანია, და ამ შემთხვევაში მგონი მენშიკოვი უკალმოდ ვერ გასძლებს. მაშ ვინ უნდა ლანძღოს არა რუსები, ვინ უნდა გაასწოროს ისინი მიწასთან, თუ არ მენშიკოვმა!? გასაკვირველია ისიც, რათა ჰგონია მენშიკოვს, რომ უსათუოდ სამოთხეში მოჰხვდება? ვეჭვობ, რომ მენშიკოვი სამოთხეში გააჭაჭანონ: მას იმდენი ღვარძლი დაუთესია, იმდენი სიბოროტე წარმოუთქვამს იმის ენას, რომ იგი, თუ სადმე სამართალია, ჯოჯოხეთში ენით უნდა ჩამოჰკიდონ, სადაც ნახავს თავის ერთგულ „ჭეშმარიტ რუსებს“ და ჯოჯოხეთის მცველებს, რომელნიც, როგორც გულით, ისე ენით და საქციელით სწორედ მენშიკოვის შესაფერი მეგობრები არიან. ეს იმისთვის ერთგვარი ბედნიერებაც კი იქნება, რადგან თავისებურ ხალხში იტრიალებს.

* * *

თუ მენშიკოვს არა რუსები ავიწყდება, რაიც სამოთხით გატაცებულებისთვის გასაკვირველი არ არის, სამაგიეროდ გაზეთს „სვეტს“ მეხსიერება კარგი ჰქონია და ერთ წუთსაც არ ავიწყდება „გათამამებული ინოროდცები“. თუმცა ისიც უნდა აღვნიშნოთ, რომ როდესაც მენშიკოვი სულის ცხონებაზე არ ოცნებობს, „სვეტს“ მეხსიერებით თუ არ გადააჭარბებს, არაფრით ჩამოუვარდება ხოლმე. „სვეტს“ უკვირს „რუსის ხალხის მოთმინება, რომელიც ესე აუშფოთებლად იტანს გათამამებულ არა რუსთა [illegible]“. ისემც ღმერთი აშენებთ ამ გაზეთის რედაქტორ-თანამშრომელთ, როგორც რუსეთში „ინოროდცები“ ვისმეს გაეთამამებინოს!! ჩვენ კი ჩვენის მხრით გვიკვირს, როგორ ითმენს რუსის ხალხი შავრაზმელების ასეთ გათამამებას, თორემ რუსს მცხოვრებლება იციან, რომ „ინოროდცები“ არავის გაუთამამებია, პირიქით, ციმბირიდან გამოგზავნილი დეპუტაციისა არ იყოს, მათ მათრახისა და ადმინისტრაციის თვითნებობის მეტი არაფერი უნახავთ. ან იქნებ მეტი „გათამამება“ ესაჭიროება მათრახსა და თვითნებობას?!?

* * *

სადაც ჭეშმარიტი სამართალია, იქ კარგად იციან, სად არის ამისთანა ვაჟბატონების ადგილი, მაგრამ, საუბედუროდ, რუსეთი ვერც ამას დაიკვეხებთო.

მართლა, რაკი სამართალზე ჩამოვარდა ლაპარაკი, ერთ ამბავს მოგახსენებთ. ერთ სამხედრო საკრებულოს სამართალში მიუცია ორი ებრაელი—მათ სამხედრო ბეგრის ასაცდენად განგებ ფეხის თითები გაიფუჭესო. სასამართლოში ერთმა ებრაელმა მოწმეებით დაამტკიცა, რომ ფეხი ზამთარში გაჰყინია, რასაც შედეგად ის მოჰყოლოდა, რომ ერთი თითი სულ მთლიანად მოჰვარდნია. მეორემაც მოწმეებით დაამტკიცა, რომ მძიმე ტვირთის გადატანის დროს ტვირთი ფეხზე დასცემია, ერთი თითი გაუჭყლეტია და დაუზიანებია. სასამართლომ არ შეიწყნარა ეს და სამ-სამი თვით დაპატიმრება და მერე ჯარში გაგზავნა მიუსაჯა. იტყვიან, მერე რა უსამართლობაა ესაო. განა არ შეიძლება, რომ ებრაელებს ტყუილი ეთქვათო. ყველაფერია შესაძლებელია, ვინ ამბობს, მაგრამ მაგარიც ის არის, რომ სასამართლომ თავისი განაჩენი იმითი დაასაბუთა, რომ „ებრაელები ფეხშიშველა არ დაიარებიანო“. ესეც ახალი გამოკვლევა! დაიხსომეთ, რომ ებრაელი თავის დღეში ფეხშიშველი არ გაივლის! სენატმა სასამართლოს ეს განაჩენი გააბათილა და მეორე სასამართლოს გადასცა, მაგრამ ვინ არის თავმდები, რომ ეს უფრო შორს არ წავა! „ებრაელები ხომ „ჟიდები“ არიან და, მაშასადამე, ისინი უნდა სტყუოდნენ, მათ არაფერი დაეჯერებათო“...

* * *

ყველაფერი არა ჩვეულებრივი კი ამ დალოცვილ რუსეთში ხდება ბედნიერია რუსეთი, რა უჭირს! სლავიანოფილებს თამამად შეუძლიანთ „ზაპადნიკებს“ თვალში თითი წაატაკონ, გამოფხიზლდით და დაინახეთ, რამდენი თავისებურება აქვს რუსეთსაო. არც სიცრუეს იტყვიან! ციმბირის ერთ გიმნაზიაში ფრიად განვითარებული და ჭკვიანი მასწავლებელი ჰყოლიათ გიმნასტიკისა. დარბაისელ მასწავლებელს შეუმჩნევია, რომ მოწაფენი ძალიან გულცივად ეკიდებიან გიმნასტიკას, რასაც, რა თქმა უნდა, გული დაუწვავს მასწავლებლისთვის. ბევრი უფიქრია და ბოლოს მოწაფეებისთვის შემდეგის სიტყვებით მიუმართავს „თქვენ როგორა ჰფიქრობთ სალდათებს რათა აქვთ გასავალი მოახლეებსა და მოსამსახურე ქალებში? მხოლოდ იმიტომ, რომ ისინი მხურვალედ ეკიდებიან გიმნასტიკას. მარტო გიმნასტიკას შეუძლიან. ისეთი ხერხიანი გაჰხადოს კაცი, რომ მოახლეები იმისთვის ჰკუაზე შეიშალნენო“. ამის შემდეგ პატივცემულ მასწავლებელს უჩვენებია ის გიმნასტიკა, რომლითაც მოახლეების გული უნდა მოიგონ და თანაც ურჩევია, ამნაირ გიმნასტიკას მიაქციეთ ყურადღებაო. რა თქმა უნდა, ზოგიერთებისთვის შესაშურია, რომ სალდათებს ასეთი უმაგალითო გასავალი აქვთ მოახლეებს შორის, მაგრამ საკვირველი კია რატომ სხვა ქალებს არ მიაქცია ყურადღება პატივცემულმა პედაგოგმა? საინტერესოა, მაგალითად, გაგება იმისა, შეიძლება თუ არა გიმნასტიკით ფულიანი ქალის გულის მოგება. ამისი გამოკვლევა დიდ ფურორს მოახდენს. სხვა არა იყოს-რა, პოეტებს მაინც მოასვენებენ, რადგან დღეს შეყვარებული ყმაწვილი კაცები ათასნაირად სჯიჯგნიან მგოსანთა ლექსებს და სატრფოების თვალში თავისად ასაღებენ. იმედია, ამას სხვა „პედაგოგები“ მიაქცევენ ჯეროვან ყურადღებას და საკითხს სავსებით გამოიკვლევენ.

* * *

სამწუხაროა აგრეთვე, რომ გოგოლის ჩიჩიკოვი აღარ არის ცოცხალი, თორემ კარგა ბლომა „მკვდარი სულები“ ეყოლებოდა სასყიდი. აბა ვინ მოიფიქრებდა, რომ რუსეთში, მეოცე საუკუნეში „მკვდარ სულებსაც“ გასავალი ექნებოდათ?! სწორედ რომ საარაკო ქვეყანაა რუსეთი.

პეტერბურგის ქალაქის საავადმყოფოების სამეურნეო ნაწილის რევიზიის დროს რევიზიას გასაკვირველი ამბავი აღმოუჩენია. თურმე ნუ იტყვით, საავადმყოფოს გამგეები მარტო ცოცხალ მოსამსახურეებს კი არ აძლევდნენ ჯამაგირს, კა[illegible]ხნის გარდაცვლილებსაც არ ივიწყებდნენ. მარტო ერთ საავადმყოფოში 30-მდე „მკვდარი სული“ აღმოუჩენიათ! არა ჰგვანებიან ჩვენი ქალაქის მამებს! ეს დალოცვილ[illegible] ცოცხლებსაც ვერ აძლევენ ჯამაგირს, თორემ მკვდრებს ვიღა ჩივის. 20 მარტს გოგოლის ასის წლის დაბადების დღეს ვდღესასწაულობთ. სამწუხაროა სწორედ, რომ გოგოლი ცოცხალი არ არის, თორემ ერთხელ კიდევ დარწმუნდებოდა, რომ მისი გმირი ჩიჩიკოვი ტყუილა-უბრალოდ არა ჰყიდულობდა „მკვდარ სულებს“!

* * *

ნაკლებად თავი არც არყის დიდ ქარხნების პატრონებმა ისახელეს. მას მოსვენებას არ აძლევს თურმე მოსალოდნელი ზომები ლოთობის წინააღმდეგ. ეხლა ქარხნის პატრონები ათას საშუალებას ხმარობენ თურმე, რომ გააბათილონ ჯერ მხოლოდ განზრახული, განუხორციელებელი ზომები. ალბად ძალიან დაუფაცურებია ის[illegible] მარტო განზრახვასაც კი. სხვა[illegible] შორის მათ გამოუციათ ლექსთა კრე[illegible]ბული. ლექსები, გაზეთების სიტყვით, ნახევრად პორნოგრაფიულია, ნახევრად პატრიოტული, ალბად არყის სმაც პატრიოტობა ყოფილა! ამ წიგნის თავში მოთავსებული ყოფილა ვიღაც ტერნოვსკის წერილი-რეკლამა ამ სათაურით: „დეპუტატ ჩელ[illegible]შევის სიტყვის ანდერძის აგება“. წერილში ნათქვამია, რომ არაყი ნერვებისა და ძარღვების შემნახველი ძალაა, რომ გიოტემ ქვეყანაზე ახალ[illegible] შეხედულებას მშვენიერი აზრი დაუ[illegible] საფუძვლად — ნუ დაივიწყებ[illegible]

მაციაში, მონტენეგროში (ჩერნოგორიაში) (და იქნება აგრეთვე სამხრეთ უნგრეთსა და კროაციაში) მცხოვრებ სერბების შეერთებას ერთ დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ, რომელსაც ადრიატიკის ზღვა ექნება საზღვრად და, ამ გვარად, ექსპორტის საქმეში არც ერთ მეზობლისაგან დამოკიდებული აღარ იქნება.

ავსტრიის სავაჭრო პოლიტიკის ცვლილებასთან ერთად იცვლება სერბიის ქცევა-ყოფაც. უკანასკნელ წლების განმავლობაში კი ამ ორ სახელმწიფოს ურთი-ერთობა უკიდურესობამდე გამწვავდა.

(დასასრული იქნება)

ომის მოლოდინში

ავსტრიის სამხედრო პლანი.

პარიზში ირწმუნებიან, რომ ავსტრო-ჰუნგრეთი დიდ სამხედრო დემონსტრაციას მოახდენს სერბიის შესაშინებლადო.

გაზ. „ლიბერტე“-ს ვენულ კორესპონდენტს შეუტყვია სარწმუნო წყაროდან, რომ ავსტრია სერბიის სატახტო ქალაქ ბელგრადის დაჭერას აპირობს დროებითაო. ამ საქმისთვის უკვე რიგზე დამზადებს ყველაფერი. ავსტრიის სამხედრო გემები უკვე ბელგრადის პირდაპირ დგნენ.

მალე ავსტრია ულტიმატუმს ჩააბარებს სერბიის მთავრობას და მოსთხოვს, რომ მან დაუყოვნებლივ გაიყვანოს ჯარი ქალაქიდან. რადგან სერბიას სრულიად არ შეუძლიაა ბელგრადის დაცვა, ამიტომ ავსტრიას იმედი აქვს, რომ სერბიის მთავრობა და ჯარი თოფის გაუსროლელად გავლენ ბელგრადიდან, რომ ამით სატახტო ქალაქი ყუმბარებისგან დაიხსნან. მაშინ ავსტრიის კორპუსი შევა ბელგრადში, რომლისთვის სამხედრო გუბერნატორი უკვე დანიშნა ავსტრიის მთავრობამ. ამავე დროს ავსტრიის 5 სხვა კორპუსი დემონსტრაციას მოახდენს მდინარე დრინას ნაპირას სერბიის მხრივ, რა წამს ბელგრადი დაჭერილ იქნება, ავსტრიის მთავრობა ცირკულიარს გაუგზავნის დიდ სახელმწიფოებს და დიდის ამბით გამოაცხადებს, რომ ავსტრო-ჰუნგრეთს არა სწადიან დაპყრობა სერბიისა და იმ წამსვე დასცლის ბელგრადს, რა წამს სერბია ჩემს მოთხოვნას შეასრულებსო.

ავსტრია დარწმუნებულია, რომ ეს ამბავი მოულოდნელად დაატყდება თავს სახელმწიფოებს, და სანამ ისინი რასმე მოისაზრებენ და ითავებენ, სერბია უკვე შეასრულებს ავსტრიის მოთხოვნებს. ავსტრიის მთავრობა ჰფიქრობს, რომ რუსეთი პროტესტს გამოაცხადებს ასეთ მოქმედების წინაამდეგ, მაგრამ ეს პროტესტი ისე გვიან მოვა, რომ იმ დროს ავსტრიის ჯარი უკვე გასული იქნება ბელგრადიდან. როგორც ისმის, ამ დიდ დემონსტრაციას ავსტრია მომავალ კვირის დამდეგს მოახდენსო. საბუთად გამოიყენებენ ერთ-ერთ შეტაკებას, რომლის გამოწვევა ძნელი არ იქნება საზღვარზე.

რუსეთი არ ჩაერევა ომში.

ვენიდან ატყობინებენ „ნოვ. ვრემია“-ს: 5 მარტს საღამოთი ვენაში ხმა გავრცელდა, რომ პეტერბურგიდან შემდეგი ცნობა მიიღესო:

„რუსეთმა გამოაცხადა, რომ არაფრის გულისთვის არ ჩავერევი ომშიო. პეტერბურგში საბჭომ თათბირი მოახდინა და დაადგინა, რომ ამ ჟამად რუსეთი 100 ათას ჯარისკაცსაც ვერ დაამზადებს საომრადო. 6 მარტს ბერლინიდანაც მიიღეს ცნობა, რომ რუსეთმა ხელი დაიბანა სერბიაზე, რომ ავსტრია-სერბიის ომში არც ერთი სახელმწიფო არ ჩაერევაო. ვენური პრესა გახარებულია და ირწმუნება, რომ სახელმწიფოები და მათთან ერთად რუსეთი ძალას დაატანენ სერბიას, რომ მან შეასრულოს ავსტრიის ზოგიერთი მოთხოვნაო, და თუ სერბია ამას იქაათაც არ დაუთმობს ავსტრიას, მაშინ ავსტრია ულტიმატუმს წარუდგენს, და თუ ულტიმატუმიც ვერ გასჭრის, ომს გამოუცხადებს. რუსეთის უკან დახევაზე აქ ნიშნის მიგებით ლაპარაკობენ. დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია იმპერატორ ვილჰელმის წერილმა, რომელშიაც გერმანიის იმპერატორს რუსეთის მთავრობისთვის უთხოვნია რუსის პატრიოტულ პრესის ალაგმვა.

ვისზეა დამოკიდებული ომის საქმე.

დიპლომატთა წრეები ირწმუნებიან, რომ ამ წამს ავსტრია სერბიის დავის გადაწყვეტა მთლად დამოკიდებულია იმაზე, თუ ვინ გაიმარჯვებს ვენაში,—მშვიდობიანობის პარტია, რომელსაც თითონ მოხუცებული იმპერატორი მეთაურობს, თუ ომის პარტია, რომელსაც მეთაურობს იმპერატორის მემკვიდრე. ამ ორის პარტიის ბრძოლაზეა დამოკიდებული, იქნება ომი, თუ არა. ჯერ მეტად ძნელი გამოსაცნობია, რომელი გაიმარჯვებს ამ ორს პარტიაში.

ავსტრიის საომარი მზადება.

„ბერლინ. ტაგებლატ“-ის ვენელი კორესპონდენტი იუწყება: უმაღლეს ბძანების თანახმად ამ დღეებში 250 ათასი სათადარიგო ჯარის-კაცი დადგება თოფ-ქვეშ, ყველა თავ-თავის ადგილას. ბოსნიის ჯარის მთავარსარდალი გენ. ვერეშანინი მალე დეპეშით აცნობებს იმპერატორს, „მთელი ჯარი დამზადებულია საბრძოლველადო“.

იმავ გაზ. ატყობინებენ ვენიდან: 1 აპრილამდე (ახ. სტ.) სერბიის საზღვარზე იმდენ ჯარს ჩაიყვანს ავსტრია, რამდენსაც ევროპაში არც კი ელიან. ტიროლსა და სხვა სამხრეთ პროვინციებშიაც მრავალი ჯარია თავმოყრილი. რუსეთის საზღვარზეც მიიღეს ბეჯითი ღონისძიება. რამდენსამე დღეში 200 ათას ჯარის კაცს შეჰყრიან გალიციაში (რუსეთის საღვარზე).

3 მარტს ავსტრიამ კიდევ 9 კორპუსში მოახდინა მობილიზაცია. ეს კორპუსები დგანან: ვენასა, კრაკოვსა, გრაცსა, პრჟემიშლსა, ლვოვსა და სხვა ადგილებში.

5 მარტს 6 სამხედრო გემი და რამდენიმე ნავი წავიდა ბუდაპეშტიდან ზემლინისა და ბელგრადისკენ, იქ სადაც დუნაი გაყინულიყო, დინამიტით ააფეთქეს ყინული, რომ გემებისთვის გავლა არ დაეშალა.

მე-96 ცხენოსანი პოლკი საომრად დაამზადეს და რუსეთის საზღვარზე გაისტუმრეს.

7 მარტს ავსტრიის იმპერატორმა აუდიენციით მიიღო გენერალი პინო, უფროსი მე-10 კორპუსისა, რომელმაც უნდა დაიცვას საზღვარი რუსეთისაგან.

100 ათასი სათადარიგო ჯარისკაცი, რომლებიც ჯარში გაიწვიეს, 24 საათში გამოცხადდა ყველა თავთავის პოლკში.

„ომი აუცილებელია“.

„ნაშა გაზეტა“-ს კორესპონდენტი ამფიტეატროვი იუწყება ბელგრადიდან: ვინახულე პაშიჩი და ბევრი სხვა სერბიელი პოლიტიკური მოღვაწე და მწერალი. საზოგადო აზრია, რომ სერბია ველარ აიცილებს თავიდან ომსაო. ომი ხალხის მოთხოვნილებად გადაიქცა. ავსტრიის მუქარას სერბები გულგრილად უცქერიან. ჩერნოგორიის საზღვარზე დღე და დღე მწვავდება მდგომარეობა. გინდაც არავინ მიეშველოს სერბიასა და ჩერნოგორიას, ისინი ოთხ თვეს მაინც გაუწევენ წინააღმდეგობას ავსტრიას.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **აუდიენცია.** გუშინ, 12 მარტს, ნამესტნიკმა მიიღო ტფ. ქალაქის თავის მოადგილე ალ. ხატისოვი. ხატისოვმა აცნობა საბჭოს დადგენილება, რომლითაც ნამესტნიკს მადლობა გამოეცხადა ქალაქისათვის „საიუბილეო კრებულის“ ჩუქებისა გამო. შემდეგ ხატისოვმა სთხოვა ნამესტნიკს, კვირას, 15 მარტს, ნაშუადღევის 1 საათზედ მეუღლითურთ დაესწროს წყლის მილის საქმის მოღვაწეთა სრულიად რუსეთის კრების გახსნას. ნამესტნიკმა აღუთქვა დასწრება. ბოლოს ხატისოვმა გადასცა ნამესტნიკს შუამდგომლობა ქალაქის საბჭოსი—ნება მიეცეს მას განიხილოს საკითხი მცარცველებისა და შანტაჟისტების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ. ნამესტნიკმა შეუძლებლად სცნო საბჭოში ამ საკითხის განხილვა იმ დრომდე, ვიდრე მას არ განიხილავენ იმ თათბირზე, რომელიც უნდა მოწვეულ იქნას ტფ. გუბერნატორის თავმჯდომარეობით. დასასრულ, ნამესტნიკმა გამოჰკითხა ხატისოვს ის, თუ რა მდგომარეობაშია ქალაქი.

✦ **სააქციონერო საზოგადოება.** ტფ. სომეხ ინტელიგენტთა ერთის ჯგუფის მეთაურობით, ტფილისში არსდება სააქციონერო საზოგადოება, რომელსაც აზრად ექნება საქონლისა და მამულების დაგირავება. გამოცემულია 6000 აქცია თითო 50 მანეთად. სულ უნდა შესდგეს 300,000 მანეთი. ამ თანხის შევსებისათანავე საზოგადოება შეუდგება მოქმედებას.

✦ **ას ათი წლის მოხუცი.** გურიაში, სოფ. გაგამერეშა, 10 მარტს გარდაცვლილა 110 წლის მოხუცი სიმონ ქინქარაძე, რომელსაც უკანასკნელ წუთამდე არც თვალს დაჰკლებია, არც ყურს და არც მეხსიერება ჰქონია დაკარგული. მიცვალებულს დარჩა ექვსი შვილი. უფროსი შვილი 70 წლისაა. მისი შთამომავლობა 88 სულია.

✦ **ზღაპრების გამოცემა.** სომხურ საყმაწვილო ჟურნალის „ჰასკერის“ რედაქცია შესდგომია სომხურ და ქართულ ენაზე ორ სახალხო ზღაპრის გამოცემას: „მშიერი მგელი“ და „მამაცი მგზავრი“. წიგნაკები ამ ცოტა ხანში გამოვა და დასურათებულ იქნება ხუთნაირის ფერით.

✦ **სამეურნეო საზოგადოება.** ოთხშაბათს, 11 მარტს, მოხდა კრება კავკ. სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებისა. კრებამ წინა კრების ოქმი დაამტკიცა და სხვა საქმეების განხილვა გადასდო შემდეგ დროისთვის.

✦ **შემოწირულობა.** თავ. არსენ ივანეს ძე ბებუთოვმა შემოსწირა საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას ცნობილის მიშკარბაშის იოსებ ბებუთოვის მიწერ-მოწერა, მე-18 საუკუნის დამლევს და მე-19-ის დასაწყისის ამ ქაღალდებში იპოვება ერეკლე II და გიორგი XII-ის დარეჯან დედოფლის და იულონ ბატონიშვილის წერილები, და აგრეთვე თვით მიშკარბაშის წერილები ალექსანდრე ბატონიშვილთან მიწერილი სპარსეთს.

✦ **სახალხო სახლის კურთხევა.** ტფ. ქალაქის გამგეობის დადგენილებით, ზუბალაშვილის სახალხო სახლს აკურთხებენ 25 მარტს, ხოლო ოფიციალურად გახსნიან 30 ამ დღეს ტფ. თვით-მართველობის მოხელეთა მუსიკის მოყვარეთა საზოგადოების სასარგებლოდ გამართავენ კონცერტს.

✦ **„კავკასიის შეკითხვა“.** ტფილისში გამოვიდა ახალი წიგნი „კავკასიის შეკითხვა სახელმწიფო სათათბიროში“. წიგნი ღირს ოთხ აბაზად და იყიდება ყველა წიგნის მაღაზიაში. წიგნში მოთავსებულია სტენოგრაფიული ანგარიში კავკასიის შეკითხვის შესახებ.

✦ **შეთანხმება.** როგორც ვწერდით, ადმინისტრაციამ ზოგიერთ საპოლიციო ნაწილის სასმლის დუქნების პატრონებს მოსთხოვა თავიანთი ხარჯით „გოროდოვოების“ დაქირავება. პირველ და მეცხრე ნაწილის მედუქნეები და ადმინისტრაცია 11 მარტს უკვე შეთანხმებულან. პირველ ნაწილში მედუქნეები მოვალენი არიან თავიანთ ხარჯით დაიქირავონ 20, მეცხრე ნაწილში—10 „გოროდოვოი“. ამიტომ ამ დღესვე ადმინისტრაციამ გაუღო ყველა დაკეტილი დუქანი. სხვა ნაწილის მედუქნეებს უკვე აურჩევიათ წარმომადგენელნი, რომელნიც პოლიცმეისტერთან უკვე იყვნენ მოსალაპარაკებლად.

✦ **ქართული წარმოდგენები კავკავში.** როგორც გვატყობინებენ, ქუთაისის დასის არტისტებმა კავკავში გამართეს სამი წარმოდგენა: „მურად-ფაშა“, „რუსთველი“ და „ბატონი და ყმა“ და საზოგადოების ყურადღებაც დაიმსახურეს. 8 მარტს დასს პიატიგორსკში უნდა წარმოედგინა „რუსთველი“. 14 მარტს კავკავშივე წარმოადგენენ „სამშობლოს“, ხოლო 15 მარტს გროზნაში „ბატონსა და ყმას.“ შემდეგ კი გაემგზავრებიან ბაქოსა და განჯისაკენ.

✦ **თავდასხმა.** პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოს ცნობით ბაქოში სამექანიკო სახელოსნოს პატრონს ამირჯანოვს თავს დასხმია 4 სომეხი. ამირჯანოვს თავდამსხმელები მოუგერებია. პოლიციას ერთი თავდამსხმელი დაუტუსაღებია. ამირჯანოვს 17 თებერვალს წერილი მიუღია, 1000 მანეთს სთხოვდნენ. ამის შემდეგ ორჯელ დ სცემიან.

✦ **ახალი გაზეთი.** 16 მარტიდან ტფილისში ორშაბათობით გამოვა ახალი გაზეთი „კავკასკაია ჟიზნი“. გაზეთს გამოსცემენ სომხურ ჟურნალის გამომცემელი ერიციანი, თათრულ ჟურნალის გამომცემელი მამედ-ყული-ზადე და „ნოვოსტი ზაკავკ.“ ყოფილი თანამშრომელი კ. ტყავაძე.

✦ **პროფესორი მარრი-აკადემიკოსი.** ცნობილი პროფესორი მარრი სამეცნიერო აკადემიის წევრად აურჩევიათ. „საქართველოს ისტორიისა და ეთნოგრაფიის საზოგადოებამ“ მიულოცა პრ. მარს.

✦ **ქართული წარმოდგენა.** 11 მარტს, საღამოთი ქართულ დრამატიულ დასის არტისტებმა წარმოადგინეს ვ. გუნიას მიერ გადმოკეთებული კომედია „ალლუმი“ და ვოდევილი „სიზმარი ტაინი სოვეტნიკისა“. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა და ხალხიც ბლომად დაესწრო.

✦ **გვთხოვენ დავბეჭდოთ:** „ვაცხადებ გამომცემელთა საყურადღებოდ, რომ ჩემ ნება დაურთველად არავინ ინებოს გამოცემა ან გადაბეჭვდა ჩემის გურულ სცენებისა. ვთხოვ არა მკითხე პატივის მცემლებს გამანთავისუფლონ თავიანთ საპატიო ყურადღებისაგან. წინააღმდეგ შემთხვევაში იძულებული ვიქნები მივმართო „ავტორის უფლება“-ს ზიტონა“.

✦ 9 მარტს, ღამე არხანგელსკის ქუჩაზე რამდენიმე კაცი მისულა იასონ სულხანოვის ღვინის სარდაფთან და შესდგომიან ფანჯრების ხერხვას სარდაფში გასაქურდლად. ქურდები დააპატიმრეს. ისინი აღმოჩნდნენ გრიგოლ თათულოვი, გეურქა ოქსეევი და მანგლისია მცხოვრები მიხეილ მანჩინსკი.

✦ სავალდებულო დადგენილების დარღვევისათვის ტფ. გენერალ-გუბერნატორმა 25 მან. დააჯარიმა მეეტლე უსმან კრიმჩეევი; ამავე მიზეზით დააჯარიმეს 5 მან. ტფ. მცხოვრები არტემ ოჰანეზოვი.

✦ 10 მარტს პოლიციამ დააპატიმრა დავით იაშვილი, რომელიც გადასახლებული ყოფილა საგენერალ-გუბერნატოროდან, მაგრამ გაქცეულა.

ქ უ თ ა ი ს ი

✦ **საყოველთაო აღწერა.** გუბერნატორმა შეატყობინა ქალაქის მოურავს, რომ ახლო მომავალში უნდა მოხდეს რუსეთის იმპერიის მცხოვრებთა მეორე საზოგადო აღწერა, და სთხოვა, აცნობოს ცენტრალურ სტატისტიკურ კომიტეტის დირექტორს პეტერბურგში, რა ცვლილების ან დამატების მოხდენაა საჭირო პირველ საზოგადო აღწერის დებულებაში.

გენერალ-გუბერნატორმა ორის კვირით დასტოვა ქუთაისში ისინი, რომელთაც გადაწყვეტილი აქვთ საგენერალ-გუბერნატოროდან გადასახლება 22 თებერვალს დეპუტატთა საკრებულოში მომხდარ კერძო თათბირზე დასწრების გამო. როგორც გავიგეთ, გადასახლება მიუსჯიათ ზოგიერთ ისეთ პირთათვის, რომელსაც კერძო კრებაზე კრინტიც არ დაუძრავს. ამბობენ, გუბერნატორი შეცდომაში შეიყვანეს კერძო პირებმა, რომელნიც დაინტერესებულნი იყვნენ, რომ ზოგიერთი, მათთვის არა სასიამოვნო პირი, ქუთაისიდან გაეძევებინათო. იმედი აქვთ, რომ გუბერნატორი გამოარკვევს ყველაფერს.

✦ **ამხანაგური დახმარება.** ილია ჭავჭავაძის სახელობის ქალაქის სკოლის მასწავლებლებს წინადადება მიუციათ ქალაქის გამგეობისათვის, ჩვენ ვიკისრებთ საგენერალ-გუბერნატოროდან გადასახლებულის გ. ა. ბურჯანაძის მოვალეობის უსასყიდლოდ შესრულებას, მხოლოდ ბ-ნ ბურჯანაძეს კი ჯამაგირი აძლიეთ მდგომარე წლის სექტემბრამდეო.

✦ **აფთიაქი.** გუბერნატორმა დაამტკიცა საბჭოს დადგენილება იმის შესახებ, რომ ქალაქის აფთიაქის ფილიალური განყოფილება გაიხსნას ორპირის ქუჩაზე, საზოგადო სასწორისა და პეტრე-პავლეს ქუჩის შუა.

✦ **პურის ნიხრი** ქალაქის საბჭომ უყურადღებოდ დასტოვა მეფურნეების თხოვნა პურის ნიხრის გადიდების შესახებ, რადგან შეკრებილ ცნობებიდან აღმოჩნდა, რომ ამ ბოლო დროს არა თუ მოუმატნია, კიდეც დაუკლია პურის ფქვილს ფასი. ამასთან საბჭომ დადგინა, რომ შემდეგში, როდესაც მეფურნეები ითხოვენ ნიხრის მომატებას, სხვა და სხვა ქალაქიდან ცნობების შესაკრებად დეპეშების ფული თვითონ გადაიხადონ.

✦ **ნიხრი წყალზე.** ქალაქის საბჭომ სასურველად სცნო წყალზე ნიხრის დაწესება, თანახმად დ. ნ. აბდუშელიშვილის განცხადებისა, და აირჩია კომისია, რომელმაც უნდა შეიმუშაოს სავალდებულო დადგენილება მეზოჭკეებისათვის. კომისიაში არჩეულ იქმნენ: დ. ნ. აბდუშელიშვილი (თავმჯდომარე), მ. ე. დარახველიძე, ი. ს. ალიბეგოვი და მ. ნ. რუხაძე.

✦ **საურთიერთო კრედიტი.** საურთიერთო კრედიტის საზოგადოების სარევიზიო კომისია უკვე შეუდგა საზოგადოების წარსული წლის ანგარიშის განხილვას. როგორც გავიგეთ, საზოგადოების საქმეები, წინა წლებთან შედარებით, შესამჩნევად გაუმჯობესებულა.

✦ **ხორცის ნიხრი.** გუბერნატორმა დაამტკიცა საბჭოს დადგენილება ხორცის ნიხრის გადიდების შესახებ, თუმცა ჩვენს ყასბებს ამ დადგენილებისა და დამტკიცებისათვის არ უცდიათ და თავიანთ ნებით მოუმატეს ხორცს ფასი.

მოწერილი ამბავი

თიანეთის მაზრა. (სწავლა-განათლება.)

ჩვენი მაზრა საქართველოს ყველა კუთხეზედ დაბლა სდგას. არსად არ არის ისე ცოტა სკოლა, როგორც ჩვენში, თუმცა ხალხში დიდი სურვილია სწავლისა. აწ არსებულ სკოლებსაც ხალხის თვალში ნდობა აქვს დაკარგული. ზოგვან მასწავლებლის უვარგისობა და სკოლის სრული უპატრონობა ხალხის თვალში ერთი ორად აორკეცებს მის არარაობას. ამის თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს თიანეთის ორკლასიანი სასწავლებელი. ამ სასწავლებელში სამი მასწავლებელია, მეოთხე მღვდელი—სამღვთო სჯულისა. ქართული ენის და გალობის მასწავლებლად ითვლება ელენე სირაძისა. მაგრამ როგორც მე ჩინეთის სასწავლებელში არაფერი მისწავლებია, ისე ამ ქალ-ბატონს აქა, თიანეთის სასწავლებელში. მან გალობისა სრულებით არაფერი იცის, არა აქვს არც სმენა და არც ცოდნა. „უფალო შეგვიწყალეს“ ვერ იგალობებს. თავის დღეში არც უგალობნია, არც უმღერნია, მოდი და ასწავლეინე გალობა! რაც შეეხება ქართული ენის სწავლებას, იგი ქართველებს და მათ ენას მასხარად იგდებს, ან კი რა უნდა ასწავლოს, როდესაც თვითონ არაფერი იცის. ხუცურიც სულ არ იცის, ხუცური და სომხური ერთმანეთისაგან ვერ გაურჩევია. ადვილად გამოიცნობ მკითხველო, როგორი მომზადებული იქნება ამ მასწავლებლის მოწაფე. ელენეს ქმარიც მასწავლებელია ამავე სასწავლებელში; თავის გაკვეთილზედ ბავშვებს ეტყვის, ქართული აქედან-აქამდე ისწავლეთო, მორჩა და გათავება, გამოვიდა ქართული გაკვეთილი! გალობასაც მისი ქმარი ასწავლის, ისიც ხანდის-ხან, მომეტებულ შემთხვევაში გაკვეთილები იკარგება: ორ კლასში რომ სწავლაა, მესამეში ბავშვები უპატრონოდ არიან და მათი ყივილ-ხივილი ყურებს გიჭედავს. შარშან და წელს მე ქართული სიმღერა არ გამიგონია, სულ რუსულს ამღერებს. გაკვეთილების ნუსხაც ისეა შედგენილი, რომ პირველ ორ გაკვეთილზედ ელენე ყოველთვის თავისუფალია, მესამე, მეოთხე და მეხუთე გაკვეთილები ქართული ენისაა. მეხუთე გაკვეთილი შარშან და წელს ბავშვებს სრულებით არა ჰქონიათ, მაგრამ ვინ სჩივის მეხუთე გაკვეთილს, როდესაც მესამე და მეოთხე გაკვეთილიც ხშირად იკარგება ან არა და 10—15 წამით გრძელდება მხოლოდ! შენიშვნაზედ თუ რად იქცევიან ცოლ-ქმარნი ასე, ამაყად გიპასუხებენ: მზე და მთვარე ჩვენსკენ იყოს, თორემ ვარსკვლავები რას დაგვაკლებენო. არ ვიცი ვინ არის ეს მზე და მთვარე.

ამ სასწავლებლის უპატრონობას ამტკიცებს კიდევ შემდეგი მაგალითები: ამ ოთხი-ხუთი წლის წინად სასწავლებელში იყო სახელოსნო განყოფილება ყოველგვარ იარაღით და ცალკე მასწავლებლით. ეს განყოფილება უფრო ახარებდა ხალხს და მოწაფეებს, ვიდრე „კოზლიკ“-ის ზეპირად სწავლა, მაგრამ, რაღაც გამოურკვეველ მიზეზებისა გამო, სახელოსნო განყოფილება დაჰკეტეს და იარაღმაც ცოტ-ცოტაობით თქვენი ჭირი წაიღო ბ-ნ სირაძის წყალობით. ამ გარემოებას არავინ აქცევს ყურადღებას და სასწავლებელს კი ამით ორმოც თუმნამდე ზარალი აქვს. არა თუ სახელოსნო განყოფილება არ უნდა დაეკეტნათ, საბაღოსნო განყოფილებაც უნდა მიემატებინათ, რადგან მცხოვრებნი ძლიერ საჭიროებენ ამას, მით უმეტეს, რომ სასწავლებელს სამ დესეტინამდე მეტი მშვენიერი მინდორი აქვს, რომელიც უპატრონოთ საძალღ-ღორედ არის გამხდარი. ყოველივე ამის გამო თიანელებს თავიანთი სასწავლებელი სძულთ, ნატრობენ იმის დაკეტას და რაც უნდა ბევრი ელაპარაკო, თავიანთ სკოლაზედ გულს ვერ მოაბრუნებენ.

ამ ორი წლის წინად ლეონტიევმა სკოლის სამკითხველოს შესწირა მრავალი წიგნი და ჟურნალი, მაგრამ არც ერთი ამ წიგნ-ჟურნალთაგანი არ არის თავის ალაგას: ზოგმა ყარსში ამოჰყო თავი სირაძის სიძესთან, ზოგიც სირაძის კაბინეტში აწყვია.

რომ რიგიანი წარმოდგენა ვიქონიოთ ამ „მაგალითით“ მასწავლებელზედ, მოვიყვან ფაქტებს მის დამახასიათებელს. 1905 წ. ბ-ნი სირაძე ერთი პარტიის წევრი გახლდათ, კიდევაც აგიტატორობდა, პტყელპტყელ სიტყვებს ამბობდა. ხალხი იმის აგიტაციას ძლიერ ეჭვის თვალით უყურებდა და ამბობდა: ვინ სირაძე და ვინ ჩვენთვის კეთილის მდომიო, რადგან მას ხალხის თვალში ყოველივე ნდობა დაკარგული ჰქონდა. მართლაც, როგორც გამოირკვა, თურმე მას ჰნებავდა მღვრიე წყალში თევზების ჭერა. დადგა რეაქცია და სირაძეც გამოიცვალა: კვლავინდებურად დაიწყო ხალხის აბუჩად აგდება და ბოლოს იქამდისაც მივიდა, რომ სოფელს საუკეთესო ადგილის რთმევა დაუწყო და კიდევაც შემოღობა ის ადგილი. აღელდა ხალხი, გამოვიდა მოთმინებიდან და ერთხმად დაადგინა განაჩენი, რომლითაც სირაძის გადასახლებას თხოულობდა, როგორც სოფლისთვის მავნე პირისას. დაფაცურდა სირაძეც, ჩავიდა ქალაქში თავის უფროსებთან და აი რითი იმართლა თავი: ბატონებო, ხომ მოგეხსენებათ რა დროც არის, როგორ ჰღელავს ხალხი და რა გზაზეა იგი დამდგარი; ისიც მოგეხსენებათ, რომ ამ მოძრაობის სათავეში სოფლის მასწავლებლები დგანან. ჩემგანაც თხოულობენ დარიგებას, წინამძღოლობას, მე კი მათ ვტუქსავ, ვემუქრები მთავრობის სახელით, ვურჩევ ნუ ჰღელავს, და ვინ იცის კიდევ რა მაგალითები არ დახარჯა ბ-ნმა პედაგოგმა. ყველა ამის გამოშემიძულია ხალხმა და გადასახლების განაჩენი შემიდგინაო. გასჭრა სირაძის გაიძვერობამ. მას გადაუსვეს თავზედ ხელი, როგორც თითონ იკვეხოდა, და ძველ ალაგზედ გამოისტუმრეს—განაგრძოს თვისი მოღვაწეობა.

ეს ერთი მაგალითი, მეორეც მოისმინეთ: წარსულს ზაფხულს წარმოდგენა დავდგით ჩვენის უფასო სამკითხველოს სასარგებლოდ. გამგის და კასირის როლი იკისრა სირაძემ. გათავდა წარმოდგენა და სირაძემაც ანგარიში წარუდგინა საზოგადოებას და წმინდა შემოსავალი უჩვენა 90 კაპეიკი. აღელდა საზოგადოება,

---

ცხოვრებასაო და რომ არყის სმის მოსპობა საშუალო საუკუნოების ბნელ ხანაში დაბრუნებაა, რომლის ლოზუნგიც არის—ნუ დაივიწყებ სიკვდილსო.

კადნიერი ხალხი კი ყოფილან ეს ვაჟბატონები! რამ მოაფიქრებინათ, რომ გიოტეთი გაემართლებინათ არყის სმა?! ამ კაი კაცებს, რა აშინებთ მესამე სათათბიროთი? თუ ამ უკანასკნელს მარტო პრობკების მაგრა დაცობით, პრობკის ამოსაღებების მოსპობით და ბოთლებზე ნოტაციების დაწერით სურთ ლოთობის მოსპობა, მაშინ სულ მეტია მექარხნეთა ასეთი აჩქარება! მაგრამ ხომ იცით, შიშის დიდი თვალები აქვს და ამ მხრივ არც ვამტყუნებთ მექარხნეებს. ეს კია, არ უნდა დაივიწყონ, რომ სინიდისიც კაი საქონელია! აქვე უნდა ვთქვათ, რომ ამ წიგნის გამომცემელს წიგნი ფას-დადებით დეპუტატ ჩელიშევისთვისაც გაუგზავნია, თუმცა ჩელიშევს სულსაც არ უთხოვნია იგი. ახი კია სწორედ ამ ჩელიშევზე! ამ კაი კაცმა გააჭირა საქმე, თავი წაიღო: ისე ხმას არ ამოიღებს, რომ ლოთობაზე არ დაიწყოს ლაპარაკი. საგარეო პოლიტიკაზე რომ ლაპარაკობდნენ, ის იმის მტკიცებას იწყებს, რომ რუსეთში ლოთობაა გავრცელებული, და უნდა როგორმე მოვსპოთო!

* * *

მაინცა და მაინც მექარხნეებს რა აწუხებთ: თუ ურჟუმის (ვიატკ. გუბ.) ერობის ხმოსნები ცოცხლები არიან, გაგიხარიანთ არაყი გაიყიდოს: როდესაც ერობის ჩვეულებრივი სხდომები გათავებულა, ზოგერთ „ჭეშმარიტ რუს“ ხმოსნებს თავიანთებურად უდღესასწაულნიათ „ნაყოფიერ მუშაობის“ გათავება. რაც კი რამ ერობის დაბალი მოსამსახურენი ყოფილან ურჟუმში, ყველანი ერობის სადგომში დაუპატიჟნიათ, მოუტანიათ „კაზიონკა“ და როგორც წესი და ადათი მოითხოვს, ადუკრავთ. ხმოსნებს მაგალითი მიუციათ დაბალ მოსამსახურეებისათვის და მათაც არ უწყენინებიათ უფროსებისთვის. არ გასულა ბევრი ხანი, რომ რუსულ ხუხვას, რუსულივე მუშტები—კრივი და ერთმანეთის „შექცევა“ მოჰყოლია. გამართულა „მორდობიტიე“. ერთი-ერთმანეთისთვის სულ ცხვირ—პირი ჩაუმტვრევიათ. თვითონ ხმოსნები ისე მიუბეჟიათ, რომ თქვენი მოწონებული! მშვენიერი სანახავი იყო თურმე მეორე დღეს ერობის სადგომი! ამბობენ თურმე, რომ ხმოსნებმა ერობის სადგომში „ქალებიც“ კი მიიყვანესო, მაგრამ ვერ გავამტყუნებთ, რადგან ყველაფერი „ჭეშმარიტ-რუსის „широкая натура“.-ს მიეწერება ესეც რომ არ იყოს, მაინც და მაინც ყველანი კეთილ საიმედონი მაინც იყვნენ! ეს კი ეხლა რუსეთში უმთავრესზე უმთავრესია...

* * *

დასასრულ ცოტა რამ განმარტება. წინა ფელეტონში გვქონდა, რომ ვარშავის საინტენდანტსტოს სადღაც 40,000 ფუთი თივა დაეკარგა, თანაც ის აზრი გამოვთქვით, რომ ალბად შეჭამესო. თურმე ნუ იტყვით, ძალიან შევმცდარვართ ვარშავის საინტენდანტსტვოს მოხელეებს ეს თივა თურმე ანგარიშში „გაუყოლებიათ“ და ჩვენ კი რა დავაბრალეთ, მართლაკა და ხარები ხომ არ იყვნენ ეს დალოცვილი შვილები?! ბოდიშს ვიხდით საინტენდანტვოს მოხელეთა წინაშე, თუ დაგვიანებული არ არის.

მ. ხ—ლი.

მოითხოვა რიგიანი ანგარიში სირაძე არა ტყდებოდა, მაგრა იდგა, ხარჯი ბევრი იყო და ამაზედ მეტი არ დარჩაო. ბოლოს აშკარად დამტკიცდა, რომ ჩაჯიბული ჰქონდა 35 მანეთი. ყველამ შეარცხვინა. ჩემა ცოლმა შემაცდინა, მაპატიეთ, თუ გინდა ყელი გამომჭერით, ამბობდა სირცხვილისგან.

მოწაფე მათე თეგერაშვილი თიანეთის სასწავლებლის დასრულების შემდეგ ამ ზაფხულს მოემზადა და შევიდა თელავის სასულიერო სასწავლებელში. სწყენია სირაძეს, რატომ ჩემთან არ ემზადებაო და უთქვამს თეგერაშვილისთვის, თუ ჩემთან არ ივლი, ფულს მე არ მომცემ, იცოდე, საქმეს გაგიფუჭებო. მართლა, სირაძე მივიდა სასწავლებლის უფროსთან თელავში და უთხრა: რად გინდათ, რომ თეგერაშვილი მიიღეთ, ეგ სულ გადაგირევთ, გაგირყვნით მოწაფეებს. 1905 წელს ეგ ჩვენს სკოლაში აგიტატორი იყო, მან მოახდინა მოწაფეთა გაფიცვა, მოათხოვნინა სწავლა ქართულს ენაზედ, პროგრამის გაფართოვება; ლოთია, გარყვნილი; 15 წლისაზედ მეტია, თქვენ კი გატყუებთ 13 წლისა ვარო (თეგერაშვილს მეტრიკა არა ჰქონდა) და ვინ იცის, კიდევ რა ცილი არ დასწამა საწყალ ბავშვს. უსმინეს სირაძეს და თეგერაშვილს მიღებაზედ უარი უთხრეს. ეხლა იგი გზა-კვალ არეული დაიარება. სწავლა კი მას სულით და გულით უნდოდა, ნიჭიც შესწევდა.

თიანეთის მახლობლად ს. ჩაბანოსა და ხაიშოში აქვთ მამულები ჯაბადარს და სხვებს. მათ მოურავად ჰყავდათ ვანო დუჩიძე, კაცი ჭკვიანი და პატიოსანი. ამ ზაფხულს ამ მემამულეთა რწმუნებული გულისაშვილი მოვიდა მამულების დასათვალიერებლად. შეუჩნდა სირაძე: რა ხელს მოგცემთ დუჩიძის ყოლა, მაგას ბევრი საყვარლები ჰყავს, ლოთობს და მთელ თქვენს შემოსავალს სულ თითონ აწყალებს, ჩამაბარეთ მოურაობა და შემოსავალს გაგიმრავლებთო. გასჭრა ამ ოინმა: დუჩიძე დარჩა ულუკმაპუროდ, ხოლო სირაძე შეიქმნა მოურავი. შიგ სკოლაში ცხენი უბია, ღორები, ძროხები და სხვა იქვე ჰყავს.

რომელი ერთი მოვთვალოთ, ყველას აწერა შეუძლებელია. **თიანელი.**

ბიუროკრატიული თრევა საკითხისა.

(წერილი რედაქციისადმი)

„დროების“ მკითხველებს ეხსომებათ ჩემი წერილი ბატონ ფოცხვერაშვილის შესახებ, რომელიც დაბეჭდილი იყო წარსულის წლის უკანასკნელს თვეში—დეკემბერში. წერილში აღნიშნული იყო არა ჩვეულებრივი შუამდგომლობა ქართველ სტუდენტთა ოთხის ორგანიზაციისა თავად-აზნაურთა წინამძღოლის წინაშე ბ-ნ ფოცხვერაშვილისათვის სტიპენდიის დანიშვნაზე. ეს შუამდგომლობა წინამძღოლმა მიიღო წარსულის დეკემბრის დამდეგში. არ გასულა ამის შემდეგ ორი კვირა, რომ ოდესიდან მოვიდა ტელეგრამმა თავად-აზნაურთა წინამძღოლის სახელობაზე, რომლითაც ოდესის ქართველი სტუდენტობა უერთდებოდა პეტერბურგის უნივერსიტეტების სტუდენტთა ორგანიზაციების თხოვნას. დეპეშა ხელმოწერილი იყო პროფესორ პეტრე გრიგოლის ძის მელიქიშვილის მიერ. ამაზე უფრო ძლიერის შუამდგომლობის წარმოდგენაც კი ძნელია, ამიტომ მე მცირეოდენი ეჭვიც არა მქონდა სტიპენდიის დანიშვნაზე. და მართლაც როცა მივედი პასუხის გასაგებად დეპუტატთა საკრებულოში, თავადმა პავლე ისოების ძემ თუმანიშვილმა მითხრა: იმედი მაქვს, რომ პირველ იანვრიდან მოვახერხებთ დავუნიშნოთ ბ-ნ ფოცხვერაშვილს ხუთი თუმანი თვეში შესაწევრად, ხოლო მაისში, როცა სტიპენდიები განთავისუფლდება თავად-აზნაურთა საზოგადო კრებას წინადადებას მივცემთ ბ-ნს ფოცხვერაშვილს არგუნოს ხუთ-თუმნიანი სტიპენდია და ამით მისცეს მას შეძლება მაღალი მუსიკალური განათლება დაამთავროსო. მაგრამ ეს იმედი გაცრუვდა, ალბად იმის გამო, რომ სხვა დეპუტატები არ დასთანხმდნენ წინამძღოლის თანამდებობის აღმასრულებელსს. როცა ორის კვირის შემდეგ, იანვრის შუა რიცხვებში, საკრებულოს მდივნის სახელზე გაგზავნილ წერილით შევეკითხე, ალთქმული გადაწყვეტილება დაკანონებული იქმნა თუ არა მეთქი, პასუხად მივიღე: საკრებულომ საჭიროდ სცნო ახალი ცნობები შეკრიბოს ბ-ნის ფოცხვერაშვილის შესახებო, და მერე, თანახმად ამ ცნობებისა, მოიქცესო.

ჩემს გაოცებას საზღვარი არა ჰქონდა. ეს გაოცება ახალს წერილში გამოვთქვი და დავსძინე: საკითხის ასეთს თრევას ბევრად ემჯობინებოდა გადაწყვეტილი უარი შეგეთვალათ, რადგანაც ცრუ იმედი მაინც აღარ ექნებოდათ სტუდენტთა ორგანიზაციებს და სხვა გზას მიმართავდნენ მეთქი. დღემდის კრეფენ ამ დაუსრულებელს ცნობებს და ვერ გადაუწყვეტიათ არც ჰო და არც არა. ამასობაში ნამდვილი მუსიკალური ნიჭით დაჯილდოვებული ქართველი ინტელიგენტი განიცდის ისეთს უკიდურეს გაჭირვებას, როგორც იწერებიან სტუდენტები, რომ შეიძლება მსხვერპლად გახდეს ამ გაჭირვებისა.

უტყუარ ნიჭს ბ-ნ ფოცხვერაშვილისას, როგორც კომპოზიტორისას, ორგანიზატორისას და ლოტბარისას, მოწმობს ყველა ქართული საღამო, რომელიც კი გამართულია უკანასკნელის ორი-სამის წლის განმავლობაში საუნივერსიტეტო ქალაქებში. ამასვე მოწმობენ რეცენზენტები **ყველა** ჩვენი პარტიებისა. მოგვყავს უკანასკნელის დროის ორის რეცენზიიდან შესაბამი ადგილები. გაზეთში „ჩვენი საქმე“ ერთის თვის წინად, სახელდობ 11 თებერვალს, მოთავსებული იყო სატახტო ქალაქიდან გამოგზავნილი წერილი ამ სათაურით: **ქართული საღამო პეტერბურგში** 22 იანვარს. აი რას ვკითხულობთ ამ წერილში:

„ფოცხვერაშვილის დირიჟორობით იმღერეს ქართულად: „მერცხალი“, „მურმან-მურმან“, „რერო“, „ლალე“, „ფაცხა“, „ვახტანგ მეფე“, „ზოგონა“ და სხვა. სიმღერები საუცხოვოდ შესრულებული იქმნა, საზოგადოება მეტად ნასიამოვნი დარჩა, რამდენჯერმე გაამეორებინეს და ცხოველი ტაშის ცემით დააჯილდოვეს ბ. ფოცხვერაშვილი“.

„მაგრამ აქ კიდევ არ იყო ბ. ფოცხვერაშვილის ტრიუმფი,—განაგრძობს რეცენზენტი.—ეს წილად ხვდა მას მესამე განყოფილებაში. იქ დადგმული იქმნა მისგანვე დაწერილი ერთმოქმედებიანი ოპერა „ბაყბაყ-მდევიდან“, რამდენიმე მოქმედება, ცოცხალი სურათებით და მუსიკით, მისივე დირიჟორობით. დამსწრენი გაიტაცა და აღფრთოვანებაში მოიყვანა მუსიკამ; აქ იყვნენ სპეციალისტები, რეცენზენტები და ყველა ესენი ერთი მეორეს გაკვირვებით ეკითხებოდნენ: ნუ თუ ქართველებს ასეთი მუსიკა აქვთო. რატომ აქამდინ არ გაგვიგონიაო. ზოგი მათგანი ფოცხვერაშვილს მახს და ვაგნერსაც კი ადარებდა. ამ შემთხვევს გამო ერთმა რეცენზენტმა, სპეციალისტმა მუსიკაში, დასტამბა „Русская Музык. газета“-ში ვეებერთელა წერილი, რომელშიაც იგი საზოგადოების ყურადღებას აქცევს ქართულის მუსიკის დიადს სიმდიდრეს და მოითხოვს დაინიშნოს ყოველ წლივ ექსკურსია კავკასიაში სპეციალურად ქართულის მუსიკის შესასწავლად, რაიცა, ავტორის აზრით, უმთავრესი განძი იქმნება მსოფლიო მუსიკალურს საუნჯისათვის და ფრიად საპატიო ადგილს დაიჭერსო.“

ავტორი ასე ათავებს თავის წერილს: „როგორც ხედავთ, ბ-ნმა ფოცხვერაშვილმა ისეთი ნიჭი გამოიჩინა და ერთხელ კიდევ მოახედა საქართველოსაკენ რუსეთის საზოგადოებას და მისი შესწავლის სურვილი აღუძრა. და ეს მარტო პეტერბურგში კი არა, ყველგან, სადაც კი მან მონაწილეობა მიიღო საღამოს გამართვაში. აი ასეთი ნიჭიერი და თვალსაჩინო გონებრივი ძალა, რომელსაც ანგარიშსს უწევენ ცნობილნი მემუსიკენი, მთელი წელიწადია სტიპენდიის დანიშვნას ემუდარება სხვა და სხვა ქველმოქმედ დაწესებულებებს; მაგრამ ამაოდ.“

ამისთანავე ტრიუმფი რგებია წილად ბ-ნს ფოცხვერაშვილს დორპატში 23 თებერვალს. აი, სხვათა შორის, რას იწერებოდა დამსწრე ამ საღამოსი გაზეთს „დროებაში“ (№ 52):

„უმთავრესი ადგილი საღამოზე ეჭირა საკონცერტო განყოფილებას. პირველად ორმა შეერთებულმა ორკესტრმა (ქალების კაპელამ და ვაჟების თეატრის ორკესტრმა) ბ-ნი ფოცხვერაშვილის დირიჟორობით შეასრულა იპოლიტოვ-ივანოვის ქართული მარში, ჰაიდნის მეხუთე სიმფონია, ბეთხოვენის და მოცარტის თათრული მარშები, ბალანჩივაძის დავლური და ლეკური და იპოლიტოვ-ივანოვის კავკასიური ესკიზები. ამ განყოფილებამ ძლიერ მწყობრად ჩაიარა, ყველა ნომერი ცხარე ტაშის ცემით დააჯილდოვეს. განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია ბ-ნ კ. ფოცხვერაშვილის ახალმა სიმფონიურმა ესკიზმა: „ღმერთის არმაზის თაყვანისცემა“. ამ უკანასკნელმა ძალიან ასიამოვნა საზოგადოება და ტაშის ცემას ბოლო არა ჰქონდა. ფოიეში ბ-ნ ფოცხვერაშვილს შეეგება რამდენიმე პროფესორი, დიდი მადლობა განუცხადეს და სთხოვეს კვლავ გააგონოს ამგვარი მუსიკა... „არ შეგვიძლიან არ აღვნიშნოთ, რომ საღამოს სულის ჩამდგმელი იყო ბ-ნი ფოცხვერაშვილი. მისმა ესკიზმა დაგვარწმუნა, რომ იგი ბევრს ახალს რასმეს შესძენს ქართულს მუსიკას“...

ჩვენი მხრივ ორ გარემოებას მივაქცევთ მკითხველის საზოგადოების ყურადღებას. პირველი გარემოება იმაში მდგომარეობს, რომ ბ-ნმა ფოცხვერაშვილმა შარშან დაასრულა კურსი უნივერსიტეტისა. მაშასადამე იგი მაღალი საზოგადო განათლებით არის აღჭურვილი. ხოლო მკითხველს კარგად მოეხსენება, რომ მხოლოდ ფართო განვითარებას შეუძლიან მკვიდრ საძირკვლად დაედოს ყოველ გვარს სპეციალობასა და გახდეს წყაროდ სანატრელის ნაყოფიერებისა. ყველასაგან ცნობილია, რომ მოსპეციალე, მოკლებული საფუძვლიან საზოგადო განათლებას, იჩენს აშკარა სივიწროვეს თავისს სპეციალურს საქმეში, რყევაშია მუდამ, ვერ გაუკვლევია განსაზღვრული გზა, ვერ შეუქმნია ფართო პროგრამა, ვერ ამოურჩევია შესაბამი თემები, პატარა გამარჯვებით კმაყოფილდება და ადვილად ეძლევა ძილსა, მეტადრე თუ ბრმა ბედმა წილად ჯამაგირიანი ადგილი არგუნა. ამასთან იგი ეროვნულს მიმართულებას გვერდს აუქცევს, რადგანაც ამ მიმართულების ფასი და მნიშვნელობა მას, განუვითარებლობის წყალობით, არ ესმის; იგი თემების ასარჩევად და კილოების შესათვისებლად გარბის ცხრა მთას იქით, უცხოეთში, და ნაციონალური საუნჯეების გადამახინჯება მიაჩნია საქებურ საქმედ.

პირველივე სიმფონიური ესკიზები ბ-ნის ფოცხვერაშვილისა, რომელთა შინაარსი ამოღებულია, საქართველოს წარსული ცხოვრებიდან, მოწმობენ, რომ იგი თავიდაპირველადვე მტკიცედ დასდგომია სწორე ნაციონალურს გზასა, და სრულს იმედს იძლევა, რომ იგი დიდს სამსახურს გაუწევს ჩვენს ეროვნულს მუსიკას, მის განვითარებას და აამაღლებს მას თვით უცხოელთა თვალშიც.

მეორე, ფრიად საყურადღებო, გარემოება იმაში მდგომარეობს, ბ-ნს ფოცხვერაშვილს მუსიკალური განათლება არსად არ მიუღია, თვითონ უსწავლია შინაურულად, მხოლოდ თავისუფალი დრო უნდომებია უნივერსიტეტში სწავლის დროსა, და მიუხედავად ამ დიდის დაბრკოლებისა იგი გამოსულა შესანიშნავი ორგანიზატორი, დირიჟორი, ლოტბარი და ბოლოს კომპოზიტორიც. ეს გარემოება დღესავით ცხადად მოწმობს, რომ იგი დაჯილდოებულია დიდი სამუსიკო ნიჭით და იშვიათი მხნეობით.

და ნუ თუ ამისთანა ნიჭიერს და მომავლიანს შვილს საქართველოისას ქართველი საქველმოქმედო საზოგადოებანი არ მისცემენ შეძლებას დაამთავროს უმაღლესი მუსიკალური განათლება და შეიქმნას მნათობად ნაციონალურის მუსიკისა.

იაკობ გოგებაშვილი.

მუშების ცხოვრება

კიდევ ადელხანოვის მუშების შესახებ. ჩვენი გაზეთის მე-55 ნომერში გაკვრით შევეხეთ იმ ერთ ნაწილს მუშებისას, რომელმაც შეადგინა ცალკე ჯგუფი მუშებისავე წინააღმდეგ და ქარხნის პატრონის დასაცველად რომ მკითხველი საზოგადოება შეცდომაში არ შევიდეს და მათი შავ-რაზმული საქციელი შეგნებულ მუშებს და თან ახლად მიღებულთ არ მიაწეროს, იძულებულნი ვართ მცირედ მაინც გავაცნოთ საზოგადოებას ამ „მუშების“ ფიზიონომია. ეს ჯგუფი შესდგა თვით იმ მუშების ინიციატივით, რომელიც პირველ დროს სათავეში ედგნენ ყოველგვარ მოძრაობას და შეგნებულ მუშებადაც იყვნენ ცნობილნი, როგორც მაგალითად; ი—ა, კ—ძე და სხვანი. აი ამ „მოწინავე“ მუშებმა შეადგინეს ჯგუფი თვით მომუშავეთა წინააღმდეგ და ათას-გვარ ენატანიობას იჩენენ, რომ ქარხნის პატრონისა და ზედამხედველის გული მოიგონ და მშვიდობიანად გამოსული მუშები, რიცხვით 16 კაცი, ცარიელზე დასვან. ეს 16 კაცი, როგორც წინა წერილშიაც გვქონდა მოხსენებული, შეადგენენ ცალკე ნაწილს მუშებისა. მათ მოვალეობას მანქანებზე მუშაობა შეადგენდა და, რადგან ზემოხსენებულ „მუშების“ წაგონებით, ქარხნის პატრონმა არ მოისურვა მცირედ მაინც ხელ-ფასის მომატება და იმ ტანჯვის შემსუბუქება, რომელსაც ისინი განიცდიდნენ, იძულებულნი გახდნენ მუშაობაზე ხელი აეღოთ და მშვიდობიანად დაშლილიყვნენ.

მაგრამ რა მოხდა ამის შემდეგ? მოხდა ის, რაც სიზმრადაც არ დაგვესიზმრებოდა, რომ „შეგნებული და მოწინავე მუშები“ აამხედრებდნენ ამ 16 კაცის წინააღმდეგ პატრონსა და ზედამხედველებს და დაადგებოდნენ ნამდვილ შავ-რაზმულ გზას. ისინი არ დაერიდნენ იმგვარ საშუალებასაც კი, როგორიც არის ენა-ტანიობა. მხარი დაუჭირეს პატრონს და მათ მაგიერ მიუყვანეს იმგვარი „მომუშავენი“, როგორიც მათთვის ხელსაყრელი იქნებოდა და აი რა გზით: თავიანთ მიერ ადისაგან მოპარულ მასალას თვითვე შეისყიდიან და ამგვარად ბაზარზე გაიტანენ დამზადებულ ჩექმებს მარცხენა ჯიბის გასავსებად, და რომ თავიანთი პრესტიჟი არ დასცენ ადისა და ზედამხედველების თვალში და მით უფრო მეტი ყურადღება დაიმსახურონ, მუშებში გახურებული აგიტაცია აქვთ გამართული, რომ „საზეინი არ გაზარალოთ, ჩვენვე მუშებმა მივცეთ გარეთ გამოსულ მუშებს თითო ჩექმაზე ორ-ორი კაპეიკი და ამგვარად ჩვენვე მუშებმა მოუმატოთ იმათ ხელფასსაო.“

მაგრამ აქ ერთ გარემოებასაც უნდა მივაქციოთ ყურადღება, რომელიც უფრო ცხადად ამტკიცებს „მოწინავე მუშების“ სულისკვეთებას და აშკარად ჰყოფს მათ საქციელს. როდესაც ზემო მოხსენებულმა 16 კაცმა მუშაობაზე ხელი აიღო, ხსენებულმა ჯგუფმა, მათ მაგიერ მიიწვია სხვა პირები. ამ უკანასკნელთ, როდესაც გაუგიათ რა პირობებში მომხდარა 16 კაცის გამოსვლა და ვინ ასახელებულან მუშების მომწყვნი, იმდენი ზნეობრივი სიფაქიზე გამოუჩენიათ, რომ ზურგი უქცევიათ მათთვის და არ დასთანხმებულან მუშაობაზე. სწორედ ამ გარემოებამ გამოიწვია ის, რომ დღეს სულ სხვა ჯურის მუშები ჰყავთ მიწვეული, რომელთა უმრავლესობა შესდგება ქურდ-ბაცაცებისა და ნაძირალებისაგან, რასაც დავამტკიცებთ ფაქტებით...

ნუ თუ ამას შემდეგ უფლება არა გვაქვს, ამ ჯგუფს უწოდოთ შავ-რაზმული ჯგუფი... **მეთვალყურე.**

სასამართლო

კავკასიის სამხედრო-ოლქის სასამართლომ განიხილა საქმე ელენე და გიორგი ხელაშვილებისა. ამათ ჰბრალდებოდათ თავიანთ ნათესავის, ნავთლუღში რკინის გზის სადგურის კასირად ნამყოფის ივანე ხელაშვილის მოკვლა და ელენეს ქმრის ანდრია ხელაშვილის დაჭრა.

ეს ამბები მოხდა შარშან 1908 წელს. 21 მაისს ტფილისში, ქუჩაში, რევოლვერით დასჭრეს ანდრია ხელაშვილი, ხოლო მეორე დღეს, 22 მაისს, დილის 7 საათზე ნაძალადევში რევოლვერითვე მოჰკლეს ანდრიას ძმა ივანე ხელაშვილი.

როგორც საბრალმდებლო ოქმშია აღნიშნული, ელენე და გიორგი ხელაშვილები დაახლოვებულნი ყოფილან და ერთ ხანად ერთადაც უცხოვრიათ. როდესაც ივანე ხელაშვილი მოჰკლეს, ხელი წაავლეს ელენესა და გიორგი ხელაშვილებს, ამათ ერთმანეთი უყვარდათ და უნდოდათ თავიდან მოეშორებინათ ელენეს ქმარი ანდრია და მისი ძმა ივანეო. ამ ბრალდებით ისინი სამართალში მისცეს.

ელენე ხელაშვილისას იცავდნენ ნაფიცი ვექილები ი. ბარათაშვილი და მ. ნიკოლაი, ხოლო გიორგი ხელაშვილს—ნაფიცი ვექილი ესსენი. სასამართლოში საქმის გარჩევამ ექვს დღეს გასტანა. სასამართლომ ორივე ბრალდებული გაამართლა.

რუსეთი

◆ **სრულიად რუსეთის ბერების კრება.** სინოდს თავის უკანასკნელ კრებაზე გადაუწყვეტია, მოიწვიოს სრულიად რუსეთის მონასტრების წარმომადგენელთა კრება. კრება იმას გაუწვევია, რომ მონასტერში „ყველაფერი კარგად არ არის“ და რომ ბერები ეკლესიის საწინააღმდეგო ცხოვრებას მისდევენ.

საეკლესიო კრება. მართალი გამოდგა რუსეთის გაზეთების ცნობა, რომ მომავალ შემოდგომაზე მოიწვევენ საეკლესიო კრებას. საეკლესიო კრება მოხდება ქალაქ კიევში.

◆ **სახელმწიფო რევიზორი.** იუსტიციის მინისტრი ამ ჟამად ადგენს კანონპროექტს, რომლითაც რუსეთში ახალი თანამდებობა იქნება შემოღებული—სახელმწიფო რევიზორი. სახელმწიფო რევიზორს ყველა რევიზორები დაექვემდებარებიან. მთელმა რიგმა რევიზიებმა დაამტკიცეს ადმინისტრაციის ბიუროკრატ-მექრთამეობა (?). რევიზორების ანგარიშები მთლად სახელმწიფო რევიზორს გადაეცემა. ამ რევიზორს, ეჭვი არ არის, დიდი ჯამაგირი ექნება და ამ რიგად ხაზინას ახალი ხარჯი დაეწევა, ხოლო სიკეთე გამოჰყვება (?) რამე თუ არა ამ თანამდებობიდან—ალაჰმა უწყის!

◆ **სამხედრო-საექიმო აკადემიაში.** სამხედრო-საექიმო აკადემიის სტუდენტ-სერბებს აკადემიის უფროსისთვის მიუმართავთ, ნება მოგვეცით, სასანიტარო რაზმი მოვაწყოთ და ომი დაიწყოს (?), სერბიასა და ჩერნოგორიაში წავიდეთ. სერბიელების გარდა, რაზმში ჩაწერის სურვილი ბევრ რუს ექიმს და სტუდენტს განუცხადებია.

◆ **სიკვდილით დასჯილთა სტატისტიკა.** სახელმწიფო სათათბიროს სასამართლო კომისიას მთავრობისთვის მოუთხოვია ცნობა, ამ უკანასკნელ სამი წლის განმავლობაში რამდენს გადაუწყვეტიეს სიკვდილით დასჯა. მთავრობას 6 მარტს სახელმწიფო სათათბიროსთვის შემდეგი ცნობა წარუდგენია: პოლიციის დეპარტამენტის ცნობით სამხედრო სასამართლოებს სიკვდილით დასჯა გადაუწყვეტიათ: 1905 წელს—72 კაცისთვის, დაუსჯიათ 20 კაცი; 1906 წელს გადაუწყვეტიათ—450, დაუსჯიათ—144; 1907 წელს გადაუწყვეტიათ—1,056, დაუსჯიათ—456; 1908 წელს გადაუწყვეტიათ—1,741, დაუსჯიათ—825. სულ სიკვდილით დასჯა გადაუწყვეტიათ 3,310 კაცისათვის, სიკვდილით დაუსჯიათ 1,435 კაცი. ამას გარდა სამხედრო-საველე სასამართლოების განაჩენებით სიკვდილით დაუსჯიათ 683 კაცი. ეს ცნობები მარტო სამოქალაქო უწყების პირებს შეეხებათ და რამდენი სამხედრო პირი ჩამოუხრჩვიათ ან დაუხვრეტიათ, მთავრობას არ მოჰყავს.

◆ **ვიტეს მოკვლის განზრახვის საქმე.** როგორც ჩვენი გაზეთის მკითხველს მოეხსენება, ვიტტეს, მის პრემიერად ყოფნის დროს, მოკვლა განუზრახეს. ამ საქმის გამო ეხლა გამოძიება სწარმოებს. მისი მოკვლის განზრახვას „ჭეშმარიტ რუსთა კავშირს“ აბრალებენ. გამომძიებელს ჯერ-ჯერობით ჩვენება ჩამოურთმევია „ჭეშმარიტ რუსთა კავშირის“ მთავარ საბჭოს ყოფილ მდივნის—პრუსაკოვისთვის და თავმჯდომარის დუბროვინისთვის.

◆ **ლიტერატურა და სინოდი.** ამ ჟამად სინოდი არჩევს წესდების პროექტს რომლითაც ლიტერატურას საეკლესიო ცენზურა უნდა დაენიშნოს. ჯერ კიდევ ორი წლის წინად აღიძრა ეს საკითხი. ეს წესდება შეუდგენია სინოდის ობერ სეკრეტარს ისპოლიტოვს. წესდებაში ნათქვამია, რომ თუ მთავრობა ყურადღებას არ აქცევს ლიტერატურას, რომელიც ჰრყვნის რუს-ხალხის მართლმადიდებელ რწმენას, მის ზნეობრივ სიწმიდეს, ეკლესიაა მოვალე მიაქციოს ყურადღება ამას და ეცადოს, რომ რუსეთიც ისე არ გაიხრწნეს, როგორც ევროპაო. სინოდის წევრთა უმრავლესობა დასთანხმებია ამ პროექტს და იმის გადასასინჯად სპეციალური კომისია აურჩევია.

◆ **რამდენი უჯდება რუსეთს ზღვათა მინისტრები.** „რეჩის“ სიტყვით, ამ უკანასკნელ ოთხი წლის განმავლობაში სულ ოთხი მინისტრი გამოცვლილა. ოთხივენი [illegible] სახელმწიფო [illegible] წევრებად არიან. [illegible] წელიწადში 18,000 მანეთს, [illegible] 18,000. [illegible] სულ 90,000 მანეთი.

განცხადებანი

პეტერბურგში გამოვიდა რუსულ ენაზე ახალი წიგნი მალაქია ბოლქვაძისა

ნუ რყვნით ქალებს!..

ანუ

„კაცობრიობის მტერნი“

შინაარსი: წინასიტყვაობა.—წარსული.—აწმყო.—სქესობრივი ინსტიქტი და გონება.—მრუშის ფსიხოლოგია.—გონს მოდით.

ფასი 65 კაპ.

„დროების“ ხელის მომწერთ დაეთმობათ 50 კაპ. შემოსავლის ნაწილი გადაეცემა ტფილისის ქართველ ქალთა წრეს. დაკვეთა შეიძლება შემდეგ ადრესით: Петербургъ, Сергіевская, 81, ф. Каминской.

სამკურნალო

გარედან მოსიარულეთათვის ექიმი ა. ი. გრიგორიანისა.

რიყის ქ., ს. N 78, (სათივე მოედ. პირდაპირ.)

ს. მ. ახპისოვი—ყელისა, ცხვირისა და ყურისა 2—3 საათამდე.

ა. ი. გრიგორიანი—ქირურგიული ავადმყოფობანი 12—1 ს.

ს. ზ. მირზოევისა—თვალის ავადმყოფობანი 12—1 ს.

ა. ა. ფრიდონოვი—შინაგანი და ბავშვის ავადმყოფ. 1—2 ს.

ს. ა. თარხანოვი—ბებიაობა, ქალისა და ბავშვის ავად. 9 ნახ.-დან 10 ნახ.-ს.-მდე.

ა. ი. შახ-აზიზოვი—საშარდე, ვენერ. (სიფილ.) და კანისა 2—3 ს.

ნ. ბ. ნარიმანოვი—შინ. და ქალ. 11—12 ს., 5—6 ს.

ე. მ. ზვიაგინა—კბილ. 9—11 ს.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსულტაციები შეთანხმებით.

სამკურ. გამგე დ-რი **ა. ი. გრიგორიანი.** (100—ხალ.—15)

პირველი კერძო სამკურნალო დოქტ. ნავასარდიანისა

დაარსებულია 1880 წელს.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

უოველ დღე, კვირეებს გარდა

დ ი ლ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) და საშარდე.

უ. მ. ჩიქოვანი: 9 ნახ.—10 ს. თვალისა, შინაგან და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ნახ. ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ. და ქირურგ.

ა. მ. პუგინოვი: 12—1 ს. შინაგან, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

ა. ი. კარაპეტიანცი: 1—1 ნახ. ს. შინაგან და საბავშვო.

ა. მ. ტურბოვიჩი: 1 ნახ.—2 საათამ. საბებიო და ქალებისა.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ი. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 6—6 ნახევ. ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ი. დ. მარციშევსკი: 6—7 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილების აცრა.

რჩევა 50 კაპ. ღარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები შეთანხმებით. სამკურნალოს დოქტორი

მედიც. დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.** (წ.—1—47)

ამხანაგობა „სორაპანი“

მიიღება ხელის მოწერა

ქართველი და უცხოელი მწერლები

წიგნი მეორე

მოლიერის დრამატიული თხზულებანი.

1. **კრიჟანგი,** კომ. 5 მოქმედებად. 2. **ჟორჟ-დანდენი,** კომ. 3 მოქმედებად. 3. **სკაპენის ცუღლუტობა,** კომ. 3 მოქმედებად. 4. **სიყვარული მხატვრობს,** კომ. 1 მოქმ. 5. **პრანჭია ქალები,** კომ. 1 მოქმედებად.

თარგმანები: აკაკისა, დიმიტრი ყიფიანისა, ელენე ლორთქიფანიძისა და ივ. მაჭავარიანისა.

წიგნი იქნება იმავე ზომისა, როგორც ვაჟა-ფშაველას „ცრემლებია“—200 გვ. ეღირება ხელის მომწერთათვის 25 კაპ. ტფილისში მიიღება ხელის მოწერა: წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, კიკნაძის წიგნის მაღაზიაში, სახაზინო თეატრის პირდაპირ, გოლოვინის პროსპ., „ცოდნის“ წიგნ. მაღაზიაში ს. მერკვილაძესთან, „ალიონის“ წიგნის მაღაზიაში, კიროჩნის ქ., სახალხო სახლის პირდაპირ. პროვინციაში კი ყველა ჟურნალ-გაზეთების გამყიდველ აგენტთან.

ვისაც სურს ფოსტით გამოიწეროს, მან უნდა გამოგზავნოს 25 კაპ. წიგნის ფასი და 10 კაპ. ფოსტის ხარჯი. შეიძლება ფულის მაგიერ მარკების გამოგზავნაც.

ადრესი: Тифлисъ, Товарищество „Сорапань“ М. Гачечиладзе.

ხელის მოწერა დაიწყება 28 თებერვლიდან და გათავდება 12 მარტს. შემდეგ კი ხელის მოწერა აღარ მიიღება. წიგნი გასასყიდად არ გამოვა.

დაბეჭდილი წიგნი მოლიერისა დაურიგდება ხელის მომწერთ 1 აპრილს.

მზადდება დასაბეჭდად 1. **მოთხრობები**—ლალიონისა. 2. **მეფე ლირი**— შექსპირისა, თარგ. ილია ჭავჭავაძისა და ივ. მაჩაბელისა. 3. **მოთხრობები**—ახალგაზ. და რუსს მწერლებისა. 4. **კომედიები**—ანტონოვისა. 5. **ახალი ჩანგი:** სცენები, ლექსები, პოემები, დრამატიული ნაწარმოებები, მხატრული სურათები და სხ. 6. **ორლეანელი ქალი**—შილერისა, 5 მოქ. ტრაგედია, თარგმანი ვაჟა ფშაველასი. 7. **მოთხრობები**—ოსკ. უაილდისა. 8. **მოჩჩილი**—რომანი ლ. არდაზიანისა. (5—5)

სტამბა „სინათლე“, დიდი ვანქის ქუჩა, № 12. რედაქტორ-გამომცემელი ი. ხ. აბლაძე.